

140
971

ՀԱՅԿԵՆԻ
ՅՈՒՆԵՍԿՈ
ՅԵՐԱԿՈՒՄԸ

2 • ՀԱՄԵՇԻԱ • 1971

განა მარტო წარსული,
 მომავალი შენი —
 მძივი მძივზე ასმული,
 ასე როგორ გშენის.
 საჭირთა ფრთებიც,
 ფრთები დაუმცხრალი, —
 საჭირთა ხმები,
 ხმები სულ ცინცხალი,
 რომ წემოდან დაგხედო,
 პანგად ვიქცე იმ წამს,
 რომ ტრფობაში გამხედნო
 მშობლიურ მიწაზე!
 ფარშავანის ფერია
 შენი ჩუქურთმები,
 შენს სიმაღლეს მღერიან
 ეს ბებერი მთები,
 ტანს გეხვევა ფერიად
 ჩანჩქერების თმები,
 მზეო, მზეო,
 მზეთვალავე,
 შენს სხივებში ვთბები.

განა მარტო ლამაზი ხარ,
 განა მარტო არამაზი ხარ,
 გელათი ან ვარძია, —
 შენი თითო მტკაველი,
 შენი ლურჯი მთა-ველი
 ეს ძვირფასი განძია,
 ეს მომავლის განძია.
 შენთა შვილთა ქველობა
 ფანტაჟს ყველგან ნათელს.
 შენი ბედი ელღდა
 ამგვარი შუის ქართველს.
 ხალხი —
 გამრჯე ფუტკარი,
 წუთით აღარ ცხრება,
 გზა აქვს მას საკუთარი, —
 ცა ასწია მხრებით.

პოი, მემატიანვე,
 დღევანდლამდე, გვითხარ
 მოვალეწიეთ მა გზით?
 შაპ-აბაზის მახვილი
 და ველური ძახილი:
 — გადაჩხეთ ვაზი! —
 შენს ნაწერში ტრიალებს —
 და ხსნის იმ ძველ იარებს.
 მაგრამ მინდა ახლა
 მოგაწვდინო ხმები,
 ჩვენს ღერბს შეუტად ახლავს

მკლავის სიმსხო ჩხებიც,
 იმღება და...
 მალღაც
 იწვეს მწვანე ზურები.
 პოი, მემატიანვე,
 რა ძნელი გზით ვიარეთ;
 დღეს სამშობლო გრიალებს,
 ძლიერს დროშა ფრიალებს.
 ნეტავ, ახლა გარჩენა,
 რომ ქართულის მარჯვენა,
 გრგვინავს შრომის ნაღარად
 და ეს მიწაც გარდიქცა
 ეღვინა და ბაღნარად.
 ხალხი შრომის ერთგული,
 ტრფობის შემოფეთება, —
 მალე კოლხეთს ეხვეური
 მილიონ მხედ ენთება.
 ხალიბების ფოლადი
 რუსთავე-ქალაქს კრიალებს,
 ქართლი —
 ხვავის ხომალდი,
 ატმის ცეცხლში ბრიალებს,
 მართლაც როგორ ავმაღლდით
 ჩვენო მემატიანვე!

განა მარტო წარსული,
 მარტელი ან ვარძია?
 გოჯი მიწაც ქართული
 დღეს ძვირფასი განძია.
 სუფევს ჯამი ეღვარე
 შენების და ოცნების, —
 კვლავ
 დავლაშქრავთ მწვერვალებს
 ჩვეულ პატიოსნებით.
 და სიმღერაც ქართული,
 წკრილა და ფროსანისი,
 გვინდა იყოს განთქმული, —
 იყოს პატიოსანი.

მშობლიური ხალხო
 მადლიანო ხალხო,
 მშენებელი ხალხო —
 ლამაზი და მათალი,
 ამაყი და ძლიერი,
 იმ წინაპრის იერით,
 მზად მინდა განახო —
 შენ,
 ქართველო ხალხო!

ლილარ ივარაძე.

ზნარი
პუწოროთ
პიონერულ
დროჟას.

თქვენი წილა

პირი სხახაჲ

58511

ნანას უხაროდა, რომ მისი ცხოვრების ეს დასასრულბელი დღე გარეწუნადაც განსაკუთრებული გათებდა. ღამით უსპეტაკესი თოვლი დაედო და საამო იყო ქუჩაში გახედვა, მზის სხეულისაგან ხელუსლებელ თოვლზე გაგლა, ფეხის დაღმისთანავე რომ ჰკარავს სიმაღლეს და ღრმა კვალს იტოვებს.

გუმინ ნაშუადღევს ეწვია ნანას ეს სიხარული, როცა შეიტყო, რომ ნანატრ-ნაფიქრალი დღეს უნდა ახდენოდა. მართალია, ეს ისეთი ნატვრა და ფიქრი იყო, მარტო მას რომ არ ეკუთვნოდა, მაგრამ მაინც ჰქონდა მიზეზი სხეებზე მეტი სიხარულისა.

ნანამ ჩანთაში წიგნები ჩაილაგა, წითელი ყელსახვევი მოხდენილად გაინასკვა, ქუელი დაიხურა. ისეთ კარგ გუნებაზე იყო, რომ ეს ჩვეულებრივი საქმიანობა სიხარულს ჰკვირდა, თითქოს ზეინზე მიდიოდა.

ჯერ ზეიმი ადრეა, მისი დროც მოვა. წითელი, პიონერული დროშების მონაშექი აცემცილებდა ნანას თვა-

ლებში. ეს დილა ერთი ნათელი საფეხური ან ზეიმისკენ მიმავალ გზაზე. ეს დილა იმედების დილაა და, ალბათ, ამიტომ არის, რომ მისი სითუთერ განსაკუთრებით ვაზა გულს. აი, ნანა გადაივლის ამ ქუჩას, მერე ჩასახვევს გასდებდა და სკოლაც გამოჩნდება. გაკვეთილების შემდეგ ხელმძღვანელთან ერთად რადიოკომიტეტში წავა. განა რაზე უნდა წააკითხონ. მაგრამ იქ შეხედება ადამიანებს, რომლებიც მას და მის ამხანაგებს შეიძლება გზის გაკვეთვაში დაეხმარონ. მაინც რა გზა ავთ გასაკვლევი? რას ეძებენ? ან რატომ სწამს გოგონას, რომ სწორედ დღევანდელი დღე მისცემს მას საგზურს პიონერების დიდ ზეიმზე დასასწრებად? ჩვეულებრივ ხომ ასე ხდება, რაც მეტი წილი მიგიძღვის საერთო საქმეში, მით უფრო ხარობ ზეიმზე მისული, ლხნასაყ უფლება უნდა ზოგჯერ და სხვებისაგან მონიჭებული კი არა, მინაგანი, საკუთარი შეგნებისაგან ნებადართული.

და, აი, ნანა ქუჩაშია. თუთრი, ფემფულა თოვლი სწრაფად იტკეპნება მისი სწრაფი ნაბიჯებისაგან.

მაინც როგორ დაიწო ყოველივე? ...მყუდრო, თბილისური სექტემბერი იდგა. ქალაქი სახეე იყო ატმებითა და ბროწყულებით, ლედვითა და ყურძნით, მზითა და ხმაურით. როცა ნანა სკოლისაკენ გასწევდა, ქალაქში სწორედ მაშინ შემოდოლიდნენ გლდანელები, ავგალელები და ქუჩაში ტოვებდნენ შემოდვის სურნელს.

ეს სურნელი გოგონას მუდამ ახსენებდა სოფელს, არიგებულ-ჩარიგებულ ბაღენახებს და უთოულ თანატოლებსაც. „რა გინდა მათ არ იციოდნენ, - ფიქრობდა გოგონა, - მარცა თუ თონა, რწყვა თუ სხვალა. როცა არ უნდა ჩახვიდე, მუდამ შრომობენ“.

ფიქრი თანდათან იზრდებოდა, ივრცობოდა. ქალაქელი ბავშვებისადმი სიბოროლესაყ კი გრძნობდა, რომელთაგან ბევრს სოფლისათვის მხოლოდ გზიდან

ნანა მუხახაძე

საქართველოს ახალგაზრდა კომუნისტების და პ. ო. ლენინის სახელობის შიდა კომუნისტური რაიონის ახალგაზრდა კავშირის უფროსი მდიანი სპარკოვნიკი სპარკოვნიკი

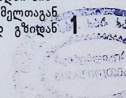
კამკენა

2 - თ ა ჯ ა კ ა ვ ა ნ ი . 1971

გამოცემის 45-ე წელი

საქ. კ. მ-ის გამომცემლობა

3. თბილისის
ლენინის
ჩაბონის
პიონერული
კოლხობიკების
ხელმძღვანელი
კომპაზიტორი
(1926 წელი)

თუ მოგვრა თვალი. არ იცოდნენ, რა ლამაზად პურდებოდა ყანა, არ ენახათ ნამაკალ ყანებში ჩაჩრნილი მწყურის ბარტყები, არც ის, თუ როგორ იყრის თავს სიმინდი... „დალილობა რაა, დალილობაჲ სხვაგანარია სოფელში, სააშური, ჯანსაღი“.

იმ დღის მერე დიდი დრო გავიდა, ავერ ჩამოხაზორდა კიდევ, მაგრამ აქამდე მოკცა მამინდელი ფიქრთა მდინარების ანარეკლი: „დღეს რაზმები მარშრუტებს დაინაწილებენ. რა იქნება ჩვენს რაზმს რომ შევთავაზო ასეთი მარშრუტი — „სსრკ ჩვენი სამშობლოა“. გავცნობით სხვადასხვა რესპუბლიკის პიონერებს. მაინცდამაინც დიდ ქალაქებს არ მივეტანებით. გავგზავნით წერილებს, ვთვკათ, უკრაინის ან ციმბირის სოფლებში, დავმეგობრდებით, დავახლოდებით. ენახათ იქაურ სოფლებს, ვაჩვენებთ ჩვენსას“.

ასე ვარაუდობდა რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ნანა მუხამეძე, ამ რამდენიმე თვის წინათ დიდადღირან სკოლაში მის მავალი. მერე ამხანაგებსაც გაუხაიათ ეს ვარაუდი. იმათაც მოუწონეს. მაგრამ რაზმის ხელმძღვანელმა ქეთევან მოქიამ თავი შორს დაიჭირა.

— ვე მარშრუტი ყველაზე უფრო VII2 კლასის მოწვევლებს შეფურცობათ. ისინი ხომ ერთი წლია ლენინგრადად პიონერებთან შეგობობენ. მართი გაუგზავნეს აზერბაიჯანულ ბავშვებსაც. საკავშირო

მარშის კვალდაკვალ სხვა სამეგობრო გზებზეც გამოძიებნენ. ასე რომ, ვე საქმე მათ დაგუნარჩუნოთ. ჩვენ სხვა ვაკეთოთ.

— მაგრამ ხომ შეიძლება ჩვეც გვყავდეთ ჩვენი მეგობრები, — შეამედა ხელმძღვანელს თამაზ ვასაძემ.

— გვყავდეს, რატომაც არა, მაგრამ ჩვენი უფროსი პიონერხელმძღვანელის ადელის დავალებით თქვენს რაზმს არანაკლებ საპატიო საქმე ვეისრება.

ბავშვები დიდი ნდობით ექვემდებარებოდნენ ხელმძღვანელს. ჯერ იმიტომ, რომ მათზე ბევრად მეტი იცოდა, თუცა სულ ერთი კლასით უსწრებდათ. გარდა ამისა, მუდამ გულწრფელი იყო თავის უმცროს ამხანაგებთან. ამ ღირსებებს ისიც ენატებოდა, რომ იგი საუკებოდ ეცეკვავდა, ლენინის რაიონის მთელი ახალგაზრდობა იცნობდა და პატივს სცემდა ქეთევანს. ხოლო ამ მარშრუტის არჩევამ რაზმის ხელმძღვანელს ინიტომაც დაეჯერებოდა მეტი, რომ თვითონ იყო მარშრუტის მეგობრობის საბჭოს თავმჯდომარე. მერე ისიც მხედველობაში იყო მისაღები, რომ მისი ტყუპის ცალი ძმა გურამი გასულ ზაფხულს ლენინგრადში პიონერთა მეთვლი საკავშირო შეკრებაში მონაწილეობდა და და-ამას ბევრჯერ უსმელობდა, თუ როგორ უნდა ემუშავათ რაზმთან და რაწმეულთან, როგორ მოეპოვებინათ ყველაზე უკეთესი შედეგები.

— მანინ რა უნდა ვაკეთოთ? — იცი-

თხა ნანა მუხამეძე, რომელსაც ხალისი წართმეოდა.

— პიონერული ორგანიზაციის საიუბილეოდ ჩვენს რაზმულში პიონერული ორგანიზაციის ისტორიის მუზეუმი იქმნება. მუზეუმი სადღესასწაულოდ გაიხსნება. თქვენ იქნებით ჩვენი რაიონის პიონერთის ნორმა შემატიასებები. რაზმეულის საბჭომ არჩევანი შემთხვევით როდი შეარჩია თქვენს რაზმზე.

— გასაგებია, — მიუგო ქეთევან ხელმძღვანელს ქეთინო მაისურაძემ. — მაგ არჩევანის მიხედვით ჩვენი ნანაა.

მუზეუმის შექმნა კარგი აზრი იყო. კვლევა-ძიება, გაკითხვა-გამოკითხვა, მიდგომ-მიდგომა ბავშვებს არ ვარაუბოდა. სახელოდ მხოლოდ ბებია კი-მას დაყოლიება მიჩანდა. ის იყო ერთერთი პირველი პიონერთაგანი და ალბომებში დიდი სიფრთხილით ინახავდა მამინდელი ამხანაგების სურათებს. „მართალია, ჩემი ბებია ყველა სათხოვარის მისრულებს, მაგრამ ფიქრებს არ მომცემს“ — წუხდა ნანა.

მისი რაზმელებიც ამ აზრისა იყვნენ. ბებია კიმა მოგონებების ჩაწერას არ და-აბალიდა, მაგრამ ახალგაზრდობის მისრულებს სასიოვარს ენელოდ გაიმეტებდა, ვითო დაშეკარგოს.

— როგორ მემინოდა და რა იოლად მიგვარდა ყველაფერი! — ფიქრობდა განსარბული გოგონა და ქუჩიდან ქუჩაზე გადადიოდა. მართლაც, ყველა სასურენ-

ვი, დიდი თუ მცირე, რაზმში მალე განაწილდა. თანდათან ბავშვებმა სკოლის პიონერული ორგანიზაციის წარსულში ჩახედეს. გაითვალისწინეს მისი ცხოვრების აწვლა საფურერი. მარაიალი, კიდევ ბევრი რამ ჰქონდათ დასაზუსტებელი და შესადარებელი, მაგრამ მინც დიდად ხარობდნენ იმიოავ, რაც მოეძებნებინათ. თუმცა ფოტოების საქმე ვერა და ვერ გვარდებოდა. ნანას გამწვანება არ ჰყოფნიდა; ბოლოს პიონერხელმძღვანელებს შესჩივლა:

— ბებიას ვერა ვთხოვე ფოტოსურათები. ისე უკვლის მათ, ისე ეშინია არ დაეკარგოს...

— გადავიცე პატრიცემულ კიმას, — დაბარე ადელი ხელმძღვანელებმა, — რომ ფოტოპირებს გადავუღოთ და დედანს უკრავ დავებურებოთ.

— ო, როგორ ფიქსარა ბებია კიმამ. — გაგიღო ფოტოები ნანას. — მამინევი გამობატანა. არასოდეს გავფრთხილებივარ ასე ჩანთას, იქ ხომ 1924 წელში გადაღებული ფოტოები მეყო. მიხილდა ჩქარა მივსულიყავი სკოლაში და ადელი ხელმძღვანელისათვის ჩამებარებინა. მერე ყველანი მართო იმისათვის იზრუნებდნენ, რომ იქ აღბეჭდილი სახეები ამოეცნოთ. ბებია კიმას მხოლოდ ორი მათგანი ასოქდა — ივანე ფარცხალაძე და გალენტინა საჯაია. ბავშვებს მათ შესახებ დიდი ხანია გაგებულნი გვერდავალდებინა ვიცნობდით კიდევ — პლენსანოვის სახელობის კულტურის სახლში საბავშვო სექციას ხელმძღვანელობს; ივანეც გაიცინათ. მათი მოგონებები უკვე ჩაწერილი გვექონდა, აკონძული და ლამაზ ყდებში ჩასმული, მაგრამ დანარჩენები? ვინ არიან? რა გზა განვლეს? მოგონება მოგონებას შევასება, მერე იტყვოდნენ, რომ აქ, ყოფილ რკინიგზის 1-ლ სკოლაში, ასლა რომ 112-ე ნომერს ატარებს, დაიწერა პიონერული ორგანიზაციის ცხოვრების პირველი ფურცლები“.

— ნანა! — შეებნაურა ვიდეც. ეს VI² კლასელი ნონა გელაძე იყო, რაზმეულის საბჭოს თავმჯდომარე. იგი ნანას მოსახვედრად ქუჩაზე გადმოდიოდა. გოგონებმა სკოლისაკენ ჩაუხვეყეს. აქ თეთრი თოვლი მოვდა მიტკენილი დახვდათ.

— როგორ მიდის თქვენი საქმე? — იკითხა ნონამ.

— ბებია მ სურათი მოგვცა, — დაიწყო თხრობა ნანამ. სწორედ გემში მოვიტყვევ სკოლაში. ზარი დაირგვა, დვრტყვანში რომ შემოვყდი. პიონერთა ოთახში ვეღარ შევიარე, გაკვეთილის

დაწყებამდე გულმა აღარ მომიოთინა და ამხანაგებს ჩავახედე სურათში. როცა მასწავლებლები შემოვიდა, სურათი სხვა რიგში აღმოჩნდა.

— მომიტოპ აქ, — თქვა მასწავლებელმა. — ვინ არიან ესენი?

— პირველი პიონერებია. — უკახსა რამდენიმე. — გადაღებულა პირველი პიონერული შაბათობა ორთქმავალ-გაგონშემტყებულ ქარსანში 1924 წელს.

— ეს ქარსანა ახლაც ჩვენი შეფია. — ჩვენც გადავიტოპ იქ სურათები, როცა რაზმის შეგდება მოვაცყეთ.

გაკვეთილების შემდეგ სურათი ჯერ სამასწავლებლობი აღმოჩნდა, შემდეგ დირექტორის მაგიდაზე და, ცოტა გვიან — პიონერთა ოთახში. რა იყო ასალღვეული, მაგრამ მე მინც ვეღავადი და მხოლოდ მამინ დავშვიდდი, როცა ქმეთვან ხელმძღვანელმა თქვა:

— შესანიშნავია!. ჩვენ რომ ეს სურათი რამე გზით პირველი პიონერები-

მძღვანელი ჩვენი სურათების გულშემატკივარი და ზუსი მარწვენელი. დღეს მივღვართ რადიოკომიტეტში და; თუ რაიმეს მივაკვლით, მუხუვმსაც ვარჩევთ და ბებიასაც ვაგაზარბთ.

დღერეანბ გოგონებს ნინო ჩარკიშვილი შემოუერთდა. ნინო VII² კლასის მოსწავლე იყო, რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე, და ძალზე ამავიდა თავისი მარწმუტით „კოდნის სამყაროთი“.

— მომილოცავს გამარჯვება! გავიგე, რომ თქვენს კლასში ორიანები აღარ იწერება, — გაუღმა ნანამ.

ნინომ თავი დაუქნია:

— ჩვენ მინც განვაგარბობთ ბრძოლას. ბევრი სამოსანი გვყავს. ბევრს შეუძლია უკეთ სწავლა და ისწავლის კიდევ, თუ კი ვეცდებით...

— ეცადეთ, — წააქეზა ნანამ და კიბე აირბინა.

ჩვენების დაცვაკვედნენ. ნანამ თავისი მერხი მოძებნა, მაგ-

სკოლის პიონერული აპტივი.

სათვის გვეწვევებინა, უთუოდ ბევრი იცნობდა თავის თავს, ან ამხანაგს, ან ნაიესავს...

მოულოდნელად ადელი ხელმძღვანელმა გვიჩრია:

— ამ დღეებში რადიოკომიტეტის საბავშვო გადაცემათა რედაქციაში პირველი პიონერები ჰყავთ მოწვეულები და იქნებ იქ მივცენანა.

— აი, როგორ გახდა ადელი ხელ-

რამ დაჯდომას არა ჩქარობდა. ციდან თეთრი ფიჭები ჩამოიდიდა, წელი, თანახარი რინინით. ამ თოვლის იქით გოგონა ხედავდა წითელ დროშებს, პიონერულ საყვირებს, მწკობრში მოშავალ თანატოლებს, თითქმის მათი ნაბიჯების ხმაც ჩაესმოდა. მისი რაზმიც მოდიოდა, თამამად მოაიხვედნენ VII² კლასელები, რადგან რაზმეულისათვის მიცემული სიტყვა პირნათლად შეესრულებათ.

ფოტო ბ. სარიშვილისა.

მინიკონკურსი

გოთხრობა

სულხან ქეთილაური

მატყარი ჯემალ ლოლა

ლასს ისე არაფერი არ სწადა, როგორც ტყეში სანადიროდ წასვლა. კვირადღეობით, როცა კი მამა სანადიროდ მზადუნება დაიწყებდა, — ბრუნჯის შარვალ-ხალათსა და რეზინის გრძელყელიან ჩექმებს ჩაიცვამდა, წელზე დატენილი ვაზუნებით სავსე სასწრაფოს შემორტყამდა და კედლიდან ძველ, ორლულიან თოფს — „ტულას“ ჩამოხსნიდა, ქვემაგიებიდან გამოძვრებოდა, თმაგაჩნილი და მობუზული მამას წინ ატეუნებოდა და მუდარით მიაშტერდებოდა.

— მამა, წამოყვანე რა, მეც!
— ახლა არა, მერე. — ეტყოდა მამა.

ლამა ცხვირს ჩამოუშვებდა, ერთი ნაბიჯით უკან დაიწეებოდა და წარბებქვევით მამას უკვე მყვარად მუხუდავდა.
— როდისა? შენ სულ ასე მიპრდები და... მატყუებ.

— აბა, რატომ მწამებ ცილს? — უსაყვედურებდა მამა. — აკი გითხარი, გაზაფხულზე, მეთხუე კლასს რომ დაამთავრებ, უკვე დიდი ბიჭი იქნები და მაშინ წაგიყვან-მეთქი. თავზე ხელს გადაუსვამდა, — ნუ გაიბუტები, დაიძინეო, — ეტყოდა და ჩანთითა და თოფ-სასწრაფოთი აღტურვილი კარს ფრთხილად გაიხურავდა.

ლამა ფანჯარასთან მიდგებოდა და დაღვრემილი გაყოლებდა თვალს ორღობეში მიმავალ მამას, რომელსაც თავისი განუყრელი შვიი მეძებარი — აღმასაც გვერდით მიჰყვებოდა. მამა გრძელი ნაბიჯებით მიამოტებდა, აღმასა კი ხტუნვა-ხტუნვით მიდიოდა, კულს გაუჩერებლად აქიციუნებდა და, თითქოს ლამას გამოსაჯავრებლად, წამდაუნუე უკან იხედებოდა.

სანამ მამა და აღმას ორღობის ბოლოს არ გაუჩინარდებოდნენ, ლამა ფანჯარას არ მოშორდებოდა. მერე უნადიროდ გამობრუნდებოდა უკან, საწოლის კიდეზე ჩამოჯდებოდა, გულდაწყვეტით ამოიხრებდა და სასწავლო წლის დამთავრებამდე დარჩენილ თვეებზე და კვირებს თითებზე ჩამოთვლიდა.

დრომ ჩვეულებრივ სწრაფად და შეუმჩნეველდ გაიარა, სასწავლო წელი დასრულდა, გამოცდები ჩამოთავდა და ბოლოს კი ნანატრი, ბოლო დღეც ადგა. ლამა დილით უთენია ადგა, ფიცაფუციით ჩაიცვა, პირის დაბანა და სკოლისაკენ ჟრიაბული მიმავალ თანატოლებს შეუერთდა.

ლამას უზომოდ უყვარდა ეს უკანასკნელი დღე, მარტო ერთი საათით შეიკრიბებოდნენ კლასში, ჯასუსის დამრიგებელი ნიშნების ფურცლებს ჩამოთარგებდა და სკოლისკენ კარგად გატარებას უსურებდა. მერე ლამა ბელურასავით თავისუფალი

იყო და, ჰერი! გასწევდა, საითაც მოუპრინებოდა. დაგვიანებისათვის აღარც შინ გაუწყრებოდნენ და, თუ მოიწადინებდა, მთელ დღეს ბურთის თამაშში დაღაამებდა, არადა, თანატოლებთან ერთად ველ-მინდვრებსა და ჭალაში ირბენდა.

მაგრამ დღეს არც ბურთის თამაშს აპირებდა და არც ჭალაში სირბილს, — სიხარულის სულ სხვა მიზეზი ჰქონდა. კლასში მოუყვინარდა იჯდა, ცმუკავდა, მასწავლებელს ყურს ვერ უგდებდა, ერთთავად ფანჯარაში იხედებოდა და სულ იძის ფიქრში იყო, ჩქარა მისულიყო შინ და მამისათვის დანაპირები მოეგონებინა. ახლა ალბათ აღარც მამა ეტყვის უარს. განასულ იმას არ ჰპირდებოდა, მეთხუე კლასს რომ დაამთავრებ, მაშინ წაგიყვანო!

მასწავლებელმა მორიგი ფურცელი აიღო და ლამას გვარი ამოიკითხა. ლამა ფიქრიდან გამოვრცედა და მაშინვე ფეხზე წამოხტა. მასწავლებელის სიტყვის დამთავრება არ აცალა. ნიშნების ფურცელი თითქმის ძალით გამოჰკლია ზედიდან და პირდაპირ კარებს ეცა. კიბე თავპირისმტკრვეით ჩაიღინა და შინისაკენ მიმავალ ორღობეში გაიჭრა. სირბილთვე შევარდა საკუთარ ეზოში და ატყანებულმა მამადალი ყვირილი ატება:

— მამა! მამილო!

ყვირილზე არავინ გამოჰასუსხა, — სახლიდან ჩამიჩუმი არ ისმოდა და კარებიც ყველა გამოკეტილი ჩანდა. ლამამ კიდვე დააპირა დაძახება, მაგრამ უცხად გაასენდა, რომ მამა და დედა ასეთ დროს კოლექტივის სამუშაოზე იქნებოდნენ წასულინი და ხმა მუდმივე ჩაუწყდა. — ფუჰ, არაფერი იღბალი არა მაქვს! — ჩაიდუღუნა ცხვირში, — ფუჰ, არაფერი იღბალი არა ჩამოვდებოდა კარი მუხსნა და ცარიელ სახლში უცხოთვე შეაბიჯა, ნიშნების ფურცელი საწოლზე მიაგდო და საკამზე მოწყვეტით დაეშვა.

ერთხანს ასე იჯდა დაღვრემილი, მერე წამოდგა, შუა კარი შეადო და მამის ოთახში შეიხებდა. მამა კარგი მონადირე იყო და თოფებიც მეგობი და მრავალნაირი ჰქონდა. თოფები შალითებში ეწყო, კედელზე მწყრივად კვიდა და თავ-თავიანთი ყალბის სასწრაფოებიც ხედავდა წამოცმული. მარტო ძველი „ტულა“ აღარ ჩანდა თავის ადგილზე. მამას ამ თოფით უყვარდა ნადირობა და სამუშაოზეც სულ თან დაჰქონდა. აღმასაც თან დაჰყავდა. იქ ხან მწყურსა და ქედნებს ხოცდა მინდორში, ხან კიდვე სადამოს შინისაკენ მიმავალი, სოფლისპირ-

შორს არ წავალ, აი აქვე გადავალ, ტყეში, და უკანვე დაბე-
რუნდები“.

ეს აზრი ძალიან საიმედოდ ერგვნა. მაგრამ მამის უნებართვად
თვოდ თოფის აღება უცხად მაინც ვერ გახდოდა. კიდევ კარგა
ხანს იდგა კარში წირთხლზე მსარჩიურდობილი და ჭოჭ-
მანობდა, ბოლოს მაინც სძლია ცდუნებამ, სუურჩლზე გადაა-
ბიჯა და სულ ბოლოში რომ კვიდა ცალკულუანი თოფი, ის
ჩამოიღო.

თოფის აწყობა არ გასჭირვებია, — ეს მამისაგან ასხულდა.
ლულა და კონდახი ადვილად მობარჯო ერთიმეორეს, მაგრამ აი,
სასწრაფომ კი პირდაპირ გააწამა: ისეთი გრძელი იყო, რომ
წელზე ბარე ორკევად შემოსწვდებოდა. ერთი პირობა ვაზნე-
ბის ჯიბით წაღება გადაწყვიტა, მაგრამ მალევე გადაიფიქრა:
ლამას უნდოდა ყველაფრით ნამდვილ მონადირეს დამსგავსე-
ბოდა, და უსასწრაფოდ კი, აბა, რა შინა და ლაშათი უნდა
დასკოლოდა! ბოლოს, რაკი სხვა ვერაფერი მოუხერხა, ბალ-
თები შეუკრა და ძველი ყაჩაღივით მსარიღლივ გადაიკიდა.
ახლა მხოლოდ იმასდა უნდა ცდილიყო, რომ მეზობლებს არ
დაეჩანათ და, როგორც ნამდვილ მონადირეს შეშვეენის, სოფ-
ლიდანაც შეუმჩნევლად გასულიყო. ესეც ადვილად მოახერ-
ხა, — ამ დროს მინ არავინ დადგება, ხალხი მინდვრებში სა-
მუშაოზეა გაეგრეფილი, და ლამამ ისე ჩაათავა ორღობე, ისე
გავიდა სოფლისპირა ბუჩქნარში, რომ კაცინივლი არ შეხ-
ვედრიდა.

ბუჩქნარის ბინადარმა ჩიტებმა ლამას გამომჩნაზე ერთი
გნისი და ათიაქოთი ატყეს და ფრთხილ-წირიპირით
ხშირ ფოთლიანებში მიიმალ-მოიმალნენ. მაგრამ სულ ტყუი-
ლად კი — ლამას მათთვის ზედაც არ შეუხედავს. ახლაც
ხომ რუხინის შურდულა არ ეჭირა ხელში, რომ ჩიტებს გა-
მოსდევნებოდა, თოფ-იარაღში ჩამჯადარი მონადირე იყო.

არა, ლამა ჩიტზე ხელს არ გაისვრის და, ვარდა ამისა,
თოფის გასროლასა და გახმინებას სხვაფერივც უნდა მოერი-
დოს: ბუჩქნარს ხშირი, დაბურული ტყე აკარავს. იმ ტყეში, ვინ
იცის, რა ნადირი ბეღობს და, თოფის ხმაზე კვი ყველა გაფრ-
თხება.

ფრთხილ და დაკვირვებულ მონადირეს ტყემ თითქოს გაუ-
გო, — თითქოს შორიდანვე ხელგამწოთ შეეგება, თავისი
მწვანე კალთა გადააფარა და სახეში სიგრილე და სურ-
ნელი შეაფრქვია. ბუჩქნარისებური ტყიპინი და ფართოფურ-
თი ოდნავადაც არ იგრძნობა. ხეთა დიდღრნი ტოტები ნელა
და ხალვათად ირხევა, გაბმით შარიმურბოს ნედლი ფოთლი
და საიდნადაც ნაკადულის უწყვეტი, თანაბარი ჩქარაიციც ის-
მის. აქ ჩიტებიც უფრო დინჯად, უშიშრად და აუჭარბებლად
სტვენენ, რის გამოც ირგვლოვ თანაშემიერ სინშვიდეს და
იღუმალებას დაუაადგურებია. არცერთი ზედმეტი ჩქამი და
უადგილო მოძრაობა, — თითქოს ყველა სულიერსა და უსუ-
ლი ტყისთვის შეეწყობოთ ხმა და თვითონაც ტყეს შერწყმოდნენ.
ტყის ეს თავისებური იღუმალება მალე ლამასაც გადაადლო.

ნაბიჯი შეანელა და თავისდაუნებურად სიფრთხილეს უმატა,
სმენა და მსურადასაბული უხმაურიდ მიიბიჯებს სვეტს შორის
და ყოველ ბუჩქს, ბარდას და ღრანტეს მიკვლადსმით უვერავს.
მართალია, ჯერ თვალთ არაფერი ჩანს, მაგრამ ტყე ისე
საეჭვოდ არის გაკუმბებული, რომ უსათუოდ ნადირით საცემ
უნდა იყოს. აი, უკვე გაურჩიდა ფეხებში რაღაცამ და ხმელი

რა წარაფებს ამოკვევბოდა და კურდღლებმა და ტყის ქათმებზე
წინადირებდა.

ლამა მოხუხსულივით შეკუმბებდა კედელზე ჩამწკრივებულ
თოფ-სასწრაფოებს და თავში მაცდური აზრი უტრიალებდა:
„ვითომ რა მოხდება, რომ მარტო წავიდე? არაფერიც აქ მოს-
დება. განა მამა სულ მარტოკა არ დადის? თანაც მე ხომ ისე

ფოთოლი ამხრიალა. ლაშა შიშისაგან შეტბა და თოფი შემართა, მაგრამ როცა ერთი ციდა, გაწლოკილი ნადირის ყვირთზე გაეღებულ ტანს მოჭრა თვალს, თავის მიშზე თვითონვე გაეცინა. დედოფალა ყოფილა, — თქვა ჩურჩულით და გზა განაგრძო.

მაგრამ ორი ნაბიჯის გადადგმაც ვერ მოასწრო, რომ ახლა სმუნა გაუქროლა თვალწინ და შიშმა ერთ ადღზე შეატბა-ტუნა. უუტ, დასწყველოს დღითობა! ამ ჩიტებმა და წვერილ-ფეხსობამ პირდაპირ თავი მოაბურსენ. რა უნდათ, ხომ ხედავენ, რომ შონადირეს მათთვის არა სცალოა, თავისი გზით მიდის და ღირსეულ ნადირს ადებებს. ესენი კი მოულოდნელად გამოუტყვერებია ცხვირწინ და სიფრთხილად და ყურადღებს აკარგებინებენ.

ტყეში აქა-იქ შის სხივი ატანდა. ასეთ ადგილებში შამბსა და მყავლას ამოყვარა, ხოლო ხის ძირებს გვირგვინა და ხვიარა მოსდებოდა. ზოგან ნემომბალაზე წითელუდა სიკოებში წამოზრდილიყო, იქვე წყლის თვლი მივინახავდა და სველ ფოთლებზე შის სუსტ ანარეგლს აჩენდა. ლაშა პირველად შევიდა ასე ღრმად ტყეში და, რასაც ხედავდა, ყველაფერს გულდასმით აკვირდებოდა. ერთგან ტყის შავ-წითელი, დიდ-რონი ტიანჭველების სართულებად აკოვლებ ბუდეებს წააწყდა. სხვაგან თხუნულას მიწისქვეშა გვირგვინმა გააკვირვა-ბოლოს ერთ ხშირტიანს გაეკ-დაზლობში გავიდა, რომელსაც შუაზე კარგა მოზრდილი, ღრმა დეულ ჩაუდოდა. დელის გამომდნა ნაპირი თავიდან ბოლომდე ბუერას ადგურას, გაღმისა ნაპირზე კი ქარის ნალექი ან ძირიანად ამობრუნებული უზარ-მაზარი ხეების ჯებირი ჩახურავილიყო. შირი, აყრილი ტყეს ჩარ-დასხივით შეგვრა თავი, შის ერთ ჰაჟია სხის არ ატარებდა და დაბლობში თითქმის ბნელიდა.

აი, სწორედ ასეთ ადგილებში აფარებს თავს ნადირი დღისით და მონადირული სიფრთხილად და საზრუნავს სწორედ აქ არის საჭირო, რომ უდავლივო მხაურით ნადირს არ გააფრთხოს ან პირიქით, თვითონვე არ წააწყდეს ზედ მოულოდ-ნელად და თავი სიფთოში არ ჩაიკვლოს. ლაშამ ყველაფერი ეს გაიაზრა, თოფი შეაყენა, ორივე ხელით ჩაბოჭავა და წელში მოხრილი და განაბული ჯებირისაკენ გაემართა.

ნეტა რა იმალეა ახლა იმ ხერგში, — დათვი თუ მგელი? იქნებ აფთარი არის, ან ვეფხვი წყვებს. თუმცა ჯერ საშიში მოგონებ ჩანს და არც ხმა არც ისმის ნაცვავი, მაგრამ გულის-ყურის მოდუნება მაინც არ ვარგა. და ლაშა ცვლავ გაუცაოცე-ბით ზეგრავს ჯებირს: თვალბს არ ახამხამებს, სუნთქვას იკვებს და, ფეხებზე ფოთოლი რომ არ დააჩქამოს, ყოველ ნაბიჯს დიდი სიფრთხილით ადგამს.

ასე მიღწეა ბუერების ბუნებამდე, აქ შედგა და ოდნავ, ძლივსადაცნაოდ დაუსტინა. არა, ხერგში არაფერი შერხეულა და არც რაიმე გახმაურებულა. კიდევ დაესტინა უფრო სხამალა და თვალს და ყურს უფრო გაამახვილა, — ჯე-ბიშნი თუ რაიმე ნადირი იქნებოდა ახლა კი უსათუოდ უნდა დაემფრთხაოდი და თავი ოქნადა, მაგრამ ხერგში ჩაბუდეული სიჩუქე არც ამჟერად დარღვეულა. მამ საშიში და სახი-ფთოვ არაფერი ყოფილა, — დასაყენა ლაშამ, ჩახმახი დაუშ-ვა და ბუერისაში სრულიად უშინობად და გულდაგულ შეიბოჯა. მაგრამ დაიცა, ეს რა ირეკვა წვერილ ფეხებს? იქით?! ლა-

შა ერთბაშად შედგა, დაიღუნა და ერთმანეთზე წაწელილ ხეებს შორის ნადირის ყვირთი ზურგი დალანდა, ბიჭოს, როგორ მოხდა, რომ ეს ყვირავი ვერ შენიშნა? იქნებ ირეკვა-ბა? ლაშამ ერთი ნაბიჯი კიდევ წადა წინ და უფრო დაკვირ-ვებით დააშტერდა. არა, ნამდვილად რაღაც ნადირი წევს. აგერ, ოქროსფერი ბლანდი უკვე აებურებნა. რა უნდა იყოს? ფე-რით თითქოს პურდღელსაც წაავაგას... მაგრამ კურდღელი ასე-თი დიდი რომ არ არის?.. იქნებ მგელია? მაგრამ ის წა-ლისფერი ხალები რაღაც? თანაც რა დიდი! ნეტა აფთარი ხომ არ არის? ასეთი ბეჭედი და ხალები სწორედ აფთარსა აქვს...

თუმცა სულერთია, რა იქნება, — აფთარი, მგელი, დათ-ვი თუ სხვა რა, თუნდ მართლაც ვეფხვი იყოს, — ლაშამ შიში არაფრისა აქვს: ხელში წადავდი, საიმედოდ თოფი უჭირავს და შიგ სამხელ კარტჩით დატყეილი ვაზნა უდევს. სასწრაფოდ ასეთივე ვაზნებით აქვს სასე-ოდონდ სწორად უნდა იმოქმედოს, რომ ნადირმა არ შენიშნოს და არ გადაიხვევოს, ან თავდასხმა არ და-სწროს. აგერ, მგინი წამოიწია კიდევ, რაო, წამოდ-გომახ და გაქცევას ხომ არ აპირებს? ვერ მოგართ-ვეს! ლაშა ერთ წამში შეაყენებს თოფს და ნიშანსაც დაგადავს!

ტყის ჩამობურულ დემუარებაში თოფის ხმა შე-ხის გატყენისავითი გაისმა. თითქოს სხეში, ძირი-ანად შეინძრა, გოჭობი შეაზანაზრა და სადღაც შორს, უსასრულო სიღრმეში გაიკოვდა.

ლაშამ თვალს გაახილა და ნასროლს გასვლა. პე-რის ძლიერი ტალღით დარჩეული ხეთა რტოები ისევ ტოკავდა, კარტჩს წვერილი ტოტები და ჩინილები გაქურს და გასახედი გაუმიშვლებინა. მაგრამ ნადირს თითქოს ზედაც არ მოიკარებოდა. შიპი ყვირთი, მუქსალაინი ზურგი უგებნად მოჩანდა იმავე ად-გილზე და თითქოს უფრო მალდაც აზიდულიყო. უკვე თავიც გამოეჩინა, პატარა, წამაბული ყურები დაცე-ქნობა და ქეჩოზე ფაფარიც წამოეტირნა. რა მოხდა? დაიცინა თუ სასაქვე კარტჩმა ვერაფერი დააკლო?

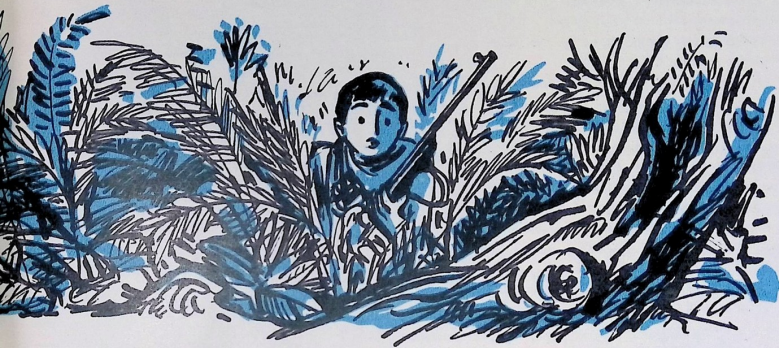
ლაშას უკვე შიში შეეპანა გულში, მაგრამ შიშისა და ფე-რის დრო აღარ იყო. ნადირი უფრე ვეფხვ იდგა, თითქოს უკვე მინდობსაც ზეგრავდა და წელში მორკალული თავდასახე-ლად ემზადდებოდა. მონადირეს სწორედ ასეთ დროს მართებს სიმაჩუვე და გამბედაობა, რომ ნადირს გონს მოსვლა და ღო-ნის მოკრება არ აცალოს, თვითონვე დაასწროს და სული გააფრთხობინოს. ლაშამაც აღარ დაეცინა, სასწრაფოდან ტყვიანი ვაზნა ამოაძირა და საკეტს მივლი ძალით დააწვა, მაგრამ ძეგა ვერ უყო. აი, უხედურება: გასროლილი ძილივ ლულაში გაჭე-დილია და თოფი აღარ იხსნება.

ვაიმე, რაღა ქნას ახლა? შემოფთობებული მზერა თავისდაუნებურად გაეპარა ჯებირი-საკენ და თავგარს დაეცა: უცნაური მხეცი მთელი მკერდით წამომართულიყო, პირი ფრთოდ დედოდ და გოჭოს სიგრძე კბილებს აეღვებდა.

ლაშას უცბად თითქოს ყურთასმენა დაეხშო. ტანში ციფმა ქრუნტელმა დაუბინა და თვალეში ბინდი ჩაუდგა. ახლა კი გაათავდა, თავს ველარაფრით დაიცავს და აღარც გაქცევის

ლონე აქვს: ხელ-ფეხი ისე მოუღუნდა, რომ წაქცევას აღარაფერი უკლია და ხმაც დაეხშო. უცნაური, უცხო მხეცი კი სულ უფრო საშიში ხდება, — თანდათან მალლა იწყებს, იზრდება და სახიფათოდ იზმორება. აგე, წინა ფეხები უკვე ხეზე შემოდო და ლაშამ თითქოს სამუქარო ღრუნაც გაიგონა...

ამის შემდეგ რა მოხდა, — როდის გააგდო თოფი ხელიდან, როდის მოსწყდა ადგილს და როდის დაივიწყრა პირველად — მიშველეთო, აღარც თვითონ გაუგია. რაკი ერთი ფეხის გადადგმა და ადგილიდან დაძვრა შეძლო, თითქოს ფრთები გამოიხსნა. მაგრამ საით გარბოდა, ვერ ხედავოდა და არც შეეძლო გაეგო, რადგან თვალბუბნი ისევ ბინდი ედგა და გარკვევით ვერაფერს ხედავდა. ჯირკებას და ხეებს ზედ ასკვებოდა.

ბარდებში ისლართობოდა, იქვეოდა, თავდაყირა კოტრილობოდა, დებოდა და ისევ გარბოდა. გარბოდა და თან გაბნით სულ ერთსა და იმავეს ყვიროდა:

— მიშველეთო!.. მგელი... ვეფხვი... აფთარი...

ვინ იცის, როდემდე ირბენდა ასე — იქნებ სადმე ხრამშიც გადაიჩეხილიყო, რომ უცბად ერთ შუახნის კაცს ხელი არ ეტაცუნა და არ შეეჩერებინა.

— რა მოხდა, ბიჭო, რამ შეგაშინა? — შევიტოხა კაცი, მაგრამ ლაშას არც შევიტოხა გაუგონია და ვერც კაცი იცნო. ბინდამდგარ თვალბუბნი ისევ საშიში მხეცი ელანდებოდა, კაცს ყურს არ უხედებდა, ისევ გასაქცევად იწყებდა და კვლავ ახავი-სას გაიძახოდა:

— მგელი... ვეფხვი... აფთარი...

— რას ბოდავ, ბიჭო, რა ვეფხვი და აფთარი, გამაგებინე, რამ შეგაშინა. — უფრო ხმამალა ჩასძახა კაცმა, ხელები მხრებში ჩაჰკიდა, თავისკენ შემობარუნა და სახეში ჩაასტერ-

და, — ბიჭო, ლაშა, რა დაგეშინა?... ვეღარა მცნობ? მე ვარ. ბიჭო, ძია ნიკო ვარ, აბა შემომხედე.

„ძია ნიკო? ვინ ძია ნიკო?“ — ლაშამ ამღვრეული თვალები ხანგრძლივად მიახტერა კაცს და თანდათან გონზე მოვიდა, იცნო ვინც იყო, კოლმეურნეობის მეტყვევ ელაპარაკებოდა, როგორც ყოველთვის, დღესაც დილადაშინადა იყო სახლიდან გასული. ტყის შემოვლა-დათვალეობებს რომ მორჩა, დაღლილი, ჩვეულებრივ, ჩრდილში წამოიწვა. და ის იყო, ჩასთვლიმა, რომ ლაშას თოფის ქუხილიც გაიგონა. ნიკომ იფიქრა, ბრაკონერები შემომეპარნენო, და ფეხაკრეფით წაივდა იქითგან, საითაც თოფი გაეარდა, რომ უჩუმრად მიჰპარვოდა და დანაშაულისთვის დანაშაულზევე წაესწრო, და აი, ბარ-

დებში კოტრიალით თავ-პირდაცარულად გულგანსეტილ ლაშას კი გადაეყარა.

— აა, ბიჭო, თქვი რა ნახე, რამ შეგაშინა? — ეკითხებოდა ნიკო ჩაცხუბით, მაგრამ ლაშა კრინტს არ ძრავდა. თვალბუბნამღვრეული და ფერწასული დამფრთხალი ნადირივით იყურებოდა აქეთ-იქით, სლოკინებდა და ცრემლიან ღოჭებს დამუშტული ხელებით იწმენდა. ბოლოს, როგორც იქნა, შესწლო ხმის ამოღება, — იქ... ვეფხვი იყო... — თქვა ჩურჩულით და გააჩუმდა.

— ვეფხვი?! — ნიკომ თვალბუბნი გამოეოკრკლა, — რას ამბობ, ბიჭო, აქ ვეფხვის რა უნდა! — ჩაცუქტდა, ლაშა მუხლგმუშა დაიყენა და ნიკაბი აუწია, — დათვი ხომ არ იყო, ბიჭო, აბა კარგად მოიგონე?

— ჰო, დათვი... იყო. — ჩაილუღლუღა ლაშამ.

ნიკოს ესეც საეჭვოდ მოეჩვენა. ოც წულზე მეტი იყო, რაც მტყვევად მუშაობდა და ის ტყე სუთი თითოვით ჰქონდა შესწავლილი. ზეპირად იცოდა, რა და რა ნადირი ბინადრობდა

შიგ, ისიც კი იცოდა თითოეული ჩიტი სად იდგამდა ბუდეს და, დათვი რომ ყოფილიყო სადმე, როგორ გამოეპარებოდა. არა, დათვი არ იქნებოდა. ზუნადმიმავალი შემთხვევითაც რომ შემოვარდნილიყო, დღისით-მუისითი სოფელთან ასე ახლო მის-ვლას მაინც ვერ გაბედავდა. მაშ რა იყო, რა ნახა ლაშამ, რამ დასცა თავზარი?

— იქნებ მგელი იყო? — ეჭვით ჰკითხა ნიკომ.

— კი... იყო. — მიუგო ლაშამ და ცოტა მოგვიანებით დაუ-მატა: — აფთარს ჰგავდა.

— მგელი იყო და აფთარს ჰგავდა?! ეს როგორღა? — უფ-როს უარესად გაოცდა ნიკო და ლაშმა კვლავ სახეში ჩაამტერ-და. — ბიჭო, რა არეულად ლაპარაკობ, ვეფხვი საქართველო-ში ას წელზე მეტია, რაც გადაშენდა. იქნებ არაფერიც არ იყო და მოგებინა? ამა კარგად დაფიქრდი!

ლაშამ წერწყვი გადაეკლამა და, — იყო, ნამდვილად იყო...

— თქვა ტკეპნით.

— ჰოდა, რა იყო, გამაგებინე! — მოთმინება გაუწყდა ნი-კოს. მაგრამ ლაშმა გაქეფავებელივით დუმდა. ამ კითხვა-პასუ-ხებმა ისე აურიხ თავგზა, რომ ახლა უკვე თვითონაც აღარ იცოდა, რა ნახა — დათვი, ვეფხვი, მგელი თუ აფთარი, დ-რომელი დაესახლებინდა. პირმოკუებული მიწას ჩამტერებოდა და მამიდელ ქონავდა. ნიკომ შეანჯღრია და კითხვა გაუშორა. — პა, ბიჭო, ხმა ამოიღე, თქვი, რამ დადგა თავზარი?

— არ ვიცი, — გაბრაზებით თქვა ლაშამ და გვერდზე გაი-ხედა, — ვეფხვიც იყო, დათვიც, აფთარიც... ყველაფერი იყო. ნიკო ახლა კი საბოლოოდ დარწმუნდა, რომ ლაშა რაღაც მორყენებისაგან იყო გულგახეთქილი და ხმამაღლა გადიასარ-ხარა.

— ჰეჰე, შენ მთელი სამსუკეთვი ერთად დაგსხმია თავს! როგორ გადარჩი, ბიჭო? ძალიან გიგაგაკენია, თორემ რას გა-დარჩებოდი! ხა-ხა-ხა! თოფი მაინც რა უყავი, ბიჭო, თოფი?

— თოფი? — ლაშამ ცარიელ ხელზემე დაიხედა და ახლა-ღა მოაგონდა თავისი თოფი, — ჰო, იქ... დარჩა.

— როგორ, დარჩა?! — ვითომ გაიკვირვა ნიკომ, — აღარ წამოგყავა? იქნებ შენ თვითონ დაუტოვე? ბარემ სასწრაფოც მიგეცა, — სროლაში გაიკვირებოდნენ. მეტყვევებ გაოგ-ნებულ ლაშას ხელი მოჰკიდა და წინ უბიძგა, — ამა ერთი გამოძიხი და ვნახოთ, რას აკეთებენ ი შენი ვეფხვი, დათვი, მგელი და აფთარი.

ლაშამ არ იცოდა, საით დარჩა ჩახერგილი ღელის ნაპირი, არც თავისი გამოჩრბენილი გზა ახსოვდა და არც იქით წასვლა უნდოდა, — სამუქაროდ აღრენილი მხეცი ჯურაც თვალწინ ედგა და ტანში ისევ შიშის ქრუანტილი უვლიდა. მაგრამ მე-ტრ რა გზა ჰქონდა, — შიშს ძია ნიკოსთან ვეღარ გამაჩნედა, ისიც ეყო, რაც სირცხვილი ჰგამა, და, გარდა ამისა, ბურებში გადაგდებულ თოფსაც მონახვა და წამოიღება უნდოდა. ლაშამ უწაინოდ მოათავაღიერა გარემო, ჩახერგილი ღელესაკენ წა-

სასვლელი გეზ-სავალი მოისაზრა და ფხბათრევიტ გაბრუნდა უკან.

დაიცა ჯერ მივიდნენ, დაანახეს, აჩვენეს... თუმცა... თუ აღარ დახვდებოთ იქ, ნაკვალევს ხომ დატოვებდა. ვინ იცის, იქნებ მიწაზე სისხლის წვეთებიც იყოს... ამა, ვნახოთ, მაშინ რა გუნებაზე დადგება ძია ნიკო, ვნახოთ, თუ კიდევ გაი-ცინებს! ასე მსჯელობდა ლაშა გულში, ნიკოს წინდაწინვე ნიშს უგებდა და თავდახრილი, მხარბრახაჩიერილი ბარდებში ბორ-ძიკ-ბორძიკით მიცანკლებდა.

აი, ღელისპირა ბუერიანი ვაკეც, აგერ ჩახერგილი გაღმია კიდე და... აგერ მხეციც. ის არც გაქეცულა და არც დამხრ-ხალა. მართალია წინა ვეფხვი ხეზე აღარ უდგას და აღარც ალესილ კბილებს აეღვებს, მაგრამ ფორაჯიანი ზურგი და დაქვევებული ყურები იმავე ადგილზე მოუჩანს. ლაშა შედგა, აკანკალებული ხელი წინ გაიშვირა და ჩურჩულით წარ-მოთქვა:

— აგერ... იქ არის... ისევ იქ არის.

ემანდ მართლა არაფერი იყოსო, გაიფიქრა ნიკომ და სიფ-რთხილისათვის თოფი მოიმარჯვა. ლაშას ხელს თვალი გაა-ყოლა, ჩახერგილი კიდე მთელ სიგრძე-სიგანაზე დახვერა, მაგრამ იქ ნადირის მსგავსი ვერაფერი შენიშნა. ისევ ლაშას-აკენ შემობრუნდა და ხმამაღლა შეეკითხა:

— სად რას ხედავ, ბიჭო, იქ არაფერიც არ არის.

— სსუქ! — შეშინებული ლაშა ბურერებს ამოფარა. — აგერ, ზურგი რომ უჩანს ყვითლად... ხეებს შუა.

ნიკომ თვალები მოჭუტა, გაგულსებით დააცქერდა ხეებს შორის გამოჩრილი ყვითელ საგანს და ხელი ჩაიჭინა. — მარ-თლა ვეფხვი ყოფილა, — თქვა თავისთვის და ლაშას მხე-და, — მოგივლავს და ეგ არის! — შესძახა მხიარულად და ხელი ისე ძლიერად დაარტყა მხარზე, რომ კინაღამ ჩააჩოქა. — ბიჭი ხარ, ბიჭი! აბა, რა ეგინა, მგენს ტყეში რომ მოძებ-ნოდა, — არ იცოდა, ვისთან ექნებოდა საქმე? მაშ, ასეთი ბიჭები ვართ ჩვენ! ახლა ისღა დაგვრჩენია, რომ გავიდეთ, ერთი საქაროდ, მონადირულად შემოვტაცაოთ და სამწვადე-ბიჯ ავაჭრათ. გამიერთია, ვეფხვის მწვადი ძალიან გემრიე-ლიაო... აი, შენი თოფიც აქ ყოფილა, აბა, დაიჭი და მომე-ვი! — თოფი ლაშას შეაჩერა ხელი და დღეღმეო ჩააბიჯა.

„რაო? უკვე მოგიკლავო?“ — ლაშამ ყურს არ დაუჯერა ნათქვამი და გაშტერებული კარგა ხანს უძრავად იდგა ად-გილზე. იქნებ ისუმრა ძია ნიკომ? მაშ რაღად მიდის გეზბირი-საკენ? არა, ხუმრობას არა ჰგავს, — ტყეილი რომ იყოს, ამ სიღრმე ღელეში არ ჩავიდოდა. იქნებ მართლა, — ა? — გაი-ფიქრა ლაშამ და გული სისხარულით აუჭქროლდა. გადატანი-ლი საფრთხე, შიში და სირცხვილი იმავე წამს დაავიწყდა.

ნაჩქარევი სიამაყე და თამბორუნება ნაჩქარევადგე ჩაუტრა. მხრები, დუნდ ჩამოყარა, განზე გადაგა და, დარცხვენლი და გულდაწყვეტილი, ზურგით ხის ფესვებს მიყრდნობდა. ამ დროს ნიკოც შემოხვდა დღის კიდევზე. — რა იქნა, ბიჭო, ვეფხვი? — გასძახა ლაშას და კვლავ ხმამაღლა ხარხარი ატება. — ი, მონადირეც ასეთი უნდა, — ვეფხვს ესროლა და სოკო კი მოკლა!

ნიკომ კარგა ხანს იხარხარა, ბოლოს იჯერა გული სიცილით, ლაშასთან მივიდა, ხელი მხარზე მოხვია და, შენ ამაზე არ შეუზღდო, — უთხრა, — ასეთი მარცხი სხვადასხვეს მოსვლია. რა გუყო, ხდება. მონადირე უფრო სროლით ფასდება და, სროლით კი, რაც მართალია მართალია, სანაქებოდ გისურვია. შენედე, კარტჩის სულ დაუცხრილავს. მწვადი ამანაც გემრიელი იქნის. აი, დავანთოთ ცეცხლი, შეგვითა და, ნახავ, როგორ ჩაგაღებებ პირში.

ნიკომ ფუტურო თელას მთლიანად ააგლიჯა გუნჯალი, ხშირი ტოტებიც იქვე აატება და ჯებირს ზემოთ, ვაკეში ცეცხლი დაანთო. სანამ შეშა ჩაიწვევბოდა და ჩანავევრხლდებოდა, სანადირო დანიო სოკოებს ყუნწები გადააჭრა, ზედა, ფორაჯიანი კანი გადააფხიკა და დღეზე გაჩეცა. ქვედა, ფურცლოვან მხარეზე მარილი წაყარა, ნავევრხლზე გააყოფო და ცეცხლს გვერდით შემოუწვა.

ისკუბა, წამოწვია ნიკოს და დღეში წყლიდან ამოშვერილ ლოდებზე გადასვლაც დაასწრო. ხუმრობა საკმე სომ არ არის, კაცმა პირველივე გასულაზე ასე ხელიღებლიანად ინადიროს, — ყველაზე სამში და მძინვარე მხეცი ერთი გასროლით წააქციოს და თვითონაც უკნებლად გადაჩრქვს. მართლაც რომ ყველაფერი ეს ძალიან ჰგავდა სასწაულს და საამაყო, თავმოსაწონებლადაც კმაროდა.

აგერ უკვე აფოფხდა ჩამომხვლეველი კიდევ, აი, ძირიანად ამობრუნებულ ხეებს შორის მოქცეული ნადირის მუქშალაინი ყვირთელი ზურგიც გამოჩნდა. ცოტაც და, ხელსაც შეახებეს აბრეშუმით რბილ ბეწვს. აი, გაიწოდა კიდევ ხელი, შეახო... მაგრამ ინაე წამს დამწვარი იტიტაცა და უკანვე წამოიძლო. გაოცებისაგან პირი ფართოდ დააღო, — ვეფხვის მაგიერ, ფუტუროზე ერთ ადგილას ამოყრილი ქორა სოკოების უზარმაზარი გუნჯალი შერჩა ხელში.

სოკო მალე ამიშინდა და პატირ მსუყე სურნელი აუშვა. ნიკო ჯობით უქცევდა გვერდს, ენას აწკლავუნებდა და მალი-მალ იმოურებდა: — ასეთი სასწაული არადა მომხდარა, რომ კაცმა ვეფხვს ესროლოს და სოკო მოკლასო. კორესპონდენტები უნდა დაგიბარო თბილისიდან და ეს ამბავი გაზეთებში დავეჭროთ. დროდარო ხის ძირას ატუნებულ ლაშას გახედავდა და, — რას გაჩუმებულხარ, ბიჭო, სომ კარგი იქნება, რომ გაზეთებში დავეჭროთ და ქვეყანას შევატყობინოთ, — გასძახებდა.

ლაშა ხმას არ იღებდა, გული ბოღმით ჰქონდა გასიხეული და ხუმრობა აღარ ეკარებოდა. თავის მარცხსა და შერცხვენას ახლა უფრო ცხადად გრძობდა. დაღვრემილი და კრიტიკურული მიწის ანტირდებოდა და გულში მგაბასეგერ წყველიდა იმ მაცდურ წუთს, როცა მამის დაუკითხავად თოფის ჩამოსხნა და ტყეში მარტო წასვლა გადაწყვიტა.

გიორგი ლეონიძე სახალაზროვის დროს.

„მთი მთავარსარდალი ოი-ამა თუ გავიგითო“ და, ორივეს გამომცდელად შემოგვხედდა. მაგრამ პასუხი აღარ დაგვაცალა და სიტყვა გააგრძელა: „აგაკის ლექსი „ოი-ამას ვენაცვალე“ თუ წაგვიტოხავთ, სწორედ ამ გენერალზე აქვს დაწერილიო“.

— რუსეთის სარდლებსა და გენერლებს თუ იცნობო? — შეეკითხა არჩილი.

როგორ არაო, — მიუგო გოვლამ და გვარებისა თუ თანამდებობის მიხედვით იმ დროისთვის ცნობილი ყველა მხედართმთავარი ჩამოთვალა.

მოიხსენია სასაზღვრო ჯარების მთავარსარდალი გენერალი სტეცელი, გენერალი კუროპატკინი, პორტარტურის კომენდანტი, ქართველი გენერალი გიორგი ყაზიბეგი იყო, — დაამატა.

— ყაზიბეგი — გავიკვირე მე. — დიახ, ყაზიბეგი და არა ყაზბეგი, როგორც ახლა რუსულად ამბობთ, მიპასუხა და განაგრძო:

— კუროპატკინმა უბრძანა ყაზიბეგს: დაცალე ციხე-სიმაგრე, ჭარიანად უნდა უხედა დავიხიოთო. ის ყაზიბეგი თურმე უარს იყო, თავისი გაიტანა და უკან არ დაიხია, ომიც წააგო მთლიანად.

არჩილი კიდევ შეეკითხა, კამბანსკებზე რას იტყვიო.

— ის ხომ უბრალო ბრიგადის გენერალი არისო, — მოკლედ უპასუხა გოვლიკოპ.

— მეცა და არჩილიც განცვიფრებულები დავრჩით მისი მესხიერებით. დღეი ადამიანებით მსჯელობდა. გოვლიკო იმ დროს ჯერ სრული ცხრა წლისაც კი არ იყო.

გავიღა ხანი, გოვლიკო უკვე მოწაფეა, უკვე გოვლად იწოდებო. მისმა უფროსმა ძმამ ლუიანმა — თბილისის სასულიერო სემინარიის უკანასკნელი კლასის მოსწავლე — თავისი უმცროსი ძმა გოვლა თბილისში ჩაიყვანა და როგორც მღვდლის შეილი და ობოლი, თბილისის სასულიერო სკოლა-პანსიონში მოაწყო. პანსიონი აუკვალის და რეუტოვის ქუჩების კუთხეში, ახლანდელ ოქტომბრის ქუჩაზე მდებარეობდა. გოვლას უხედობლი ან ჩვენსა, დიდებუნი უფროსი ძმა ლევიანი როცა მოიყვანა, ან კვირამით მე მივაკითხავდი ხელზე პანსიონში. ერთხელ, 1910 წლის შემოდგომაზე, კვირა დღეს, როცა პანსიონში მივაკითხე, შემომთავაზა: ჩვენს მწიგნობართან —

მოხუც ზაქარია ჭიჭინაძე მთაწმინდელთან წავიდეთო, გაგაცნობ და ახალ წიგნებსაც შევიძინებო. მე და გოვლა ჭიჭინად დავდიოდით ქაშუეთის ეკლესიის ქვემოთ ბუკინისტებთან, ახლაც სიამოვნებით დავეთანხმე. როცა თუმანოვის ქუჩაზე № 21 სახლს მივუახლოვდით, შორიდანვე დავინახეთ ალაყაფის კარებთან ტაბურეტზე ჩამომჯდარი მოხუცი ზაქარია მთაწმინდელი. მისეღოსთანვე გოვლა რიხიანად, დიდი ადამიანებით დავებნაურა: „სალამი ძია ზაქარია! აი, კიდევ მოვიყვანე ერთი მუსტარი, წიგნების „მუსუსია“ და ჩემი გვარი უნებრა. მოხუცი წამოვდა, ხელი ჩამოგვართვა და მეითხა: რომლისა ხარ, შვილო, შაქრო გულისაშვილი? — ზაქარია მღვდელი — შენი რა არისო?

— ბიბა ჩემი, მამაჩემის ალალი ბიბაშვილი, — მიუგო. — გულისაშვილებში შაქროს, იოსებს და გაბოს ვიცნობ. ესენი ძველი მასწავლებლები არიან, ხალხოსნები. „წითელ რუბინიკებს“ ეძახიან. სემინარიიდან გამოირიცხეს. ამათ კი ხალხში გასვლა დაიწყეს, სოფლებს მოედგნენ, ხალხი უნდა გავანათლოთო, ახალი ხანა უნდა შევქმნათო. ზაქარია თავის ღარიბულად მოწყობილი, აუარებელი წიგნებითა და დასტა-დასტა ეურნალ-გაზეთებით გამოტრეხილ ოთახში შეგვიძღვა, თაროებზე, მაგიდაზე თუ ფანჯრის რაფკებზე წიგნები და გაზეთები ეწყო. გოვლა შინაურულად ესაუბრებოდა ძია ზაქარიას მწერლებზე, ისტორიაზე და თან არჩევდა წიგნებს. ირა სე.

ასო დაეყვით ძია ზაქარიასთან. გოგამ მოაგროვა წიგნები, მეც ამოვიჩინე. მერე გოგამ ჩიხიდან ამოიღო (მოდამი იყო შინ მოქსოვილი ქისკები) პატარა ქისა და მაკიდაზე წამოიანია ვერცხლის გროწები. „აი, ძია ზაქარია, არ დამეძღვრო, რაც ფული მაქვს, გიტოვებ, იხარალბე თუ მივცემ ხელს იცოა“. მეც გავიტარე ჩიხები ხელი და გოგალს გროწებს ჩემი ფულიც, ნიკოლოზის ვერცხლის მანეთიანი მივუბატე. ზაქარიამ გამოგვაცლია. გოგამ აიკაღა „კახოში-ნი ფორმის“ ტუტურკა. ბრტყელი ქამარი წინასწარ შეისხა, თავისი წიგნები მუცელთან შეიწყურა, ვაისწორა ტუტურკა, ქამარიც შეიღობა მორჩილად და თქვა: ასე სჯობია, იხირო „ნაღობრიატში“ ვერ შეგამჩნევს უნებში თუ წიგნები მიწევიაო. პანსონში ხომ უნებ წიგნების, მითხრობს ქართული წიგნების შეტანას და დედანებზე ლაპარაკს სასტიკად კრამლავდნებ.

1927-28 წლებში, როდესაც სიღნაღში ვესახურებდი, იქ გაიცაინი გიორგი კორძინის კლასი ამხანაჯი ქიზყელი ლეო ქველაშვილი. პროფესიონალი ბუღალტერი, ისე კი ცნობილი იყო, როგორც სტენოგრაფი. როდესაც ვაიყო, რომ გოგალს ლოწონიქი ჩემი მამიდაშვილი იყო, მიამბო:

ეს იყო 1912 თუ 1913 წლის შემოდგომაზე. სემინარიის ინსპექტორი ბერ-მონაზონი ფილიპე სხვაგან გადაიყვანეს. მის აღვიღზე დანიშნეს ქალაქ მინსკის სასულიერო სემინარიის შეარსებელი ვინმე იაკობოვიჩი. არარუსი მოსწავლეები შევიწროვებულენი ვიყავით. ყოველ მხრივ დიდებანზე ლაპარაკს გვეკრძალებდნენ, არც ქართული წიგნის კითხვის ნებავს გვაძლევდნენ. კვირის ნორმაზე შევივითხარებ, ველარ მოვიტანეთ, ვერ ვართანებთო დაწვეულებით. მოსწავლეები უფრო იმას ავადუღავ, რომ იაკობოვიჩმა არავითარი უფრადლება არ მიაკეთა ჩემს წერილობით განცხადებას. მაგრამ როცა უფროსკლასელებმა მხარი დაგვიჭირეს და წაგვკეჭეს, ბოიკოტი გამოვაცხადეთ. ეხომი მოვაწყეთ გაფიცვა. პატარა კრება ჩავატარეთ. იაკობოვიჩის ენაცხივებმა ეს ინსპექტორს აცნობეს, რომელმაც დაუფიქრა პოლიცემისტის ტროსკის მანაც ფორნა ცხენსანი კახაკების ასეული ბუნტის ჩასაჭრობად. მიტინგის მონაწილეებს წინასწარ ჰყავდათ გაფრთხილებული მეტეფალურე ბიჭები, რომლებმაც შორიდანვე შენიშნეს ქალაქის მხრიდან შეკცხივებზე ამხედრებული, შეკჩიოლებში გამოწყობილი შეიარაღებული ყაზახები, რომლებმაც იყვინთეს

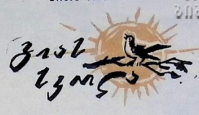
გზაზე მტკერის ბული დააყენეს (მაშინ სემინარია ახლად გაღასული იყო ვაკეში, ქალაქიდან დაშორებით, ახლადღელი უნივერსიტეტის შენობაში, ტრიალი მინდორზე). მეთვალყურეები მანინეც მიხედნენ, თუ რა ამბავი იყო და შეგვატყობინეს, თავს უშველიეთო. უფროსკლასელი მოწოდებები დაეშენენ მდინარე ვერეს ხეგანეებში და ბაღებისაკენ. ზოგა საჩოლოთახებში დაიმალა. ეზოში მე და გოგამ დავიჩით. უკვე მოსაღებებულყოფი, რატომღაც პანსონის სასადილო საშარეულელოში შევცვივდით, მივიხედ-მოვიხედით, თავმებად ვერა ვნახეთ და ბოლოს, გოგამ იორი მებება დამირქვევებულ სპილენძში ყუროანი ქვაბი დანიხა, მამინეც ვეიჯით და საითათო შეგვეჩვიე ამ ქვაბებში. იმდენი მოვიფიქრეთ, სულ რომ ამ შეგებუთადა ცალ მხარედან შეშის ნატეხები დაეუყვინეთ, შეტლებზე გაეწყეთ და ქაბასა და იატაკ შორის დაჩრჩინილი ქუქურტებიდან თვალუტრს ვაღვებებდით, როგორ შემოვიცივდნენ საშარეულელოში მივინთა და გინებთ ყაზახები. გააფთრებულნი, რაც კი ხელში მოხვდებოდათ, აქეთ-იქით ყრადიყენ. დადებნიმე საათს დაეყვით ამვეკრ მიშისა და ვეიბაში, აზრადაც არავის მივცლია, ქვაბებში რამ იორი იქმნებოდათ მომწვევებული. დაღალდა და მიწყნარდა ყუვილედი. ბოლოს გოგამ ამობიბადა: „კოტე, კოცხალი ხარ, სული ხომ არ შეგებნუთათო“. როგორც იყო, მივაყვინდინე ხმა. გოგა ჩემთან შედარებით ჩანიბიბი იყო. მე ხეგელა, თხელი ვიყავი. უკვე ქვაბი გადავიყრავდა და გოგალს შეთავისუფლდა ტყვეობიდან. მამინეც ჩემთან მოვიარა და ჯაჭვური დაუწყო ჩემს ქვაბს. მეც მივეშველე და მალე გამოვტყვინე. ვარევი გამოვდილი. ეზოში ჩამიბრუნე არ ისმებოდა. დასამინებელი ითახის ფაჩერებში სინათლე ბეტურავდა. ჩემეც იქით გავეშურეთ, ზოგი ტორბა, ზოგი იცინოდა და ერთმანეთს უამბობდნენ, რა ხრიკებით გადაიჩინეს თავი ყაზახების მთარახებისგან. ზოგისთვის იცემთ კოლეც და გამწარებულები უკუტრთხავდნენ მტარვალბებს. ბიჭებმა შეამჩნიეს, ხელპირი და ტანისამოსი გამურული რომ გვეწონდა. ელემტრონის შუქზე ვმაცხებივით ებრალებდით. როცა მოგუყვავით, თუ როგორ გადავიჩინეთ თავი, იმდენი იცინეს, რომ თავიანთი სიმწარე სულ გადავიწყდათ.

მიხილ გვალსავილი.

არსო ონალი

საქართველო

საბჭოთავი

დლით, როცა გაის სოფელს მუე მოავლდეს ოქროს ვარაყს, ნისლის ფარა მოიხსნოს ზოლად მისდღეს ნისლის ფარას, ტოროლა კი წკრიალა ხმით სავალბობეს ამზობს ცნოლად, და შორიდან სწენას ატკობს ნაწორი და ოროვილა; კოლდებსა და მდელეოზენ ალბანსიეთ ბრწყინავს ცვარი, — სწორედ ამ დროს, სწორედ ამ დროს დაიჩრევა სკოლის წარი...

შეწყდა მდრა და თამაში, ახმურდა დერიფანი, თვალს რომ ასე ხიზლავს მისი კერ სიგრძე და მერე განი.

რა კლასები ფანერებიდან ყვავილები გვფენენ. დომოსს, ცოდნის კერა, სწავლის კერა სასიამო ცეცხლით დღვის.

რა, აგერ გაის კლასიც... ზღაპრული რამ გვიგონება: რა მალხაზი ბიჭებია, რა მალხაზი გოგონები წინ წის გაა, გაყვითილი არ იცოდეს? ახა, ვინ თქვას! სხაასხუპით უხასულებს მანასწავლებლის ყოვლდ კითხვას.

საამაყო მამის შვილმა კარბად იცის ცოდნის ძალა, მტკიცედ სჭერა ერთი მცნება: სწავლა, სწავლა, მხოლოდ სწავლა!

ჯიბებში ჩაიწყო და ტუჩების ცმაცუნით ოთახი მოათვალიერა.

რა ფულიც ლოშმა სემუშეინს ვაჩანდა, ჯობდა ისევე ჯიბეში დებოდა; ზუსტად იცოდა: ცამეტ კაპიკო ჰქონდა, მაგრამ მაინც ამოიღო ფული და ხურდა ხელს გულზე გულმოდგინებით გადაითვალია, ეგების მტერი გამოვიდესო.

ლოშმამ მაღაზიები დაიარა: სასურსათო, საკანცელარიო, საკონდიტრო, საგალანტერო. ყველაფერს გულმოსით ათვალიერებდა, მათ ღირსებასა და თავის კიბის წონიდა. ბევრ რამეს ისე იწუნებდა, ფასსაც კი არ ეთხულობდა, რაც მოსწონდა, მათი ფასი კი ლოშმას თანხას აღემატებოდა. გულზე სკდებოდა ბიჭი.

ისე კი ლოშმა სემუშეინს სათამაშო ელექტრო რკინიგზა ყველაზე მეტად მოსდიოდა თვალში. მოსწონდა პატარა ელმავალი როგორ მიასრიალებდა წრეში სამ ვაგონს. მუდამ აუარებდა ხალხი ხევეოდა. გამყიდველი ქალი პულტის ღილაკს თითს დააჭერდა თუ არა, ელმავალი ავღილხვევ იყინებოდა, თითქოს მოსალოდნელი ავარიის შიშით ვილაყამ დაამუხურებოდა. სემუშეინს ავარიის გაფიქრებამზე გუნება წაუხდებოდა ხოლმე, მაგრამ ჯიბეში გამთბარ ხურდა ფულს რომ მოისინჯავდა, მაშინდა ხედებოდა თავისი უგუნებობის ნამდვილ მიზეზს. სემუშეინი გაუფაციკნებით შეჰკურებდა ელმავლის პაწია კარებებს, სახელურებს, მქოლონილ კორპუსს... უცებ სემუშეინი მიხვდა, რომ მას სათაყისო ნივთები უფრო მოსწონდა და ძალზე შეეწუხდა.

ფიქრს მიეცა. წარბიოდგინ დედა — როგორც კი სამსახურიდან ბრუნდებდა, მაშინვე სამზარეულოში შედის და ვახშამს ამზადებს. შემდეგ ყველანი მაგიდას მიუსხდებიან ხოლმე. ვახშმის შემდეგ დედა ისევ სამზარეულოში გადის, კიდევ რაღაცას აკეთებს. რას? ალბათ ქურქულს რეცხავს, ქვაბებს ხეხავს... შემდეგ... სემუშეინმა არ იცოდა მეგრე რა ხდებოდა: ის იძინებდა. დილით მაგიდას მიუჯდებოდა და საუზნობდა. შემდეგ სკოლაში მიდიოდა, დედა კი სამსახურში. დედა ბუღალტრად მუშაობდა და სამსახურში შავსამკლავებში იცემდა, რომ იდაყვეზე კაბის სახელოები არ გაცვეთოდა, არ დასეროდა.

ბიჭუნას ძალზე მოუწონდა დედისთვის ახალი კაბა ეყიდა, თუ იდაყვეზე სახელო გაუცვედებოდა, მეორეს უყიდდა! ლოშმამ ამოიხსრა და გადაწყვიტა დედისათვის ფრთხილად გამოეკითხა — რა სურდა რომ ჰქონოდა. სკოლიდან რომ მოვიდა, ხელები დაინანა, ოთახში ბოლოა დაარტყა და დედის გასავონდა ჩაილაპარაკა:

— ისეთი ლამაზი ირემი ვნახე!
— სად ნაე? — ჰკითხა დედამ და ბალუჩიდან სტაფილოს ამოღებდა დაიწყო.

— უნივერსალში. რეზინისაა, იმოდენად იბერება! ცურვის ღროს კარგია, გამოსადეგი.

— ნეტავ რა თავში იხლი! — დაუტია დედამ. სემუშეინი გაჩუმდა.

მეორედ სამზარეულოში სცადა საუბრის გაბმა. კარებს მიუყრდნო, ფეხი ფეხზე გაღაიღო და დედას ჰკითხა:

— ხომ კარგი იქნება ტახტზე დათვი რომ დავაბრძანოთ?

— ისიც რეზინისაა?
— არა პლუმისა. — სემუშეინმა ძალა მოეკრიბა, რომ დათვი მიმზიდველად აეყურა, იქნებ მოეჭონო, მაგრამ დედამ სულ ცივი წყალი გადაასხა.

— ალიოზა, რა გოგოსათვის იქცევი?
ბიჭი ოთახში გამოვიდა, ტახტზე ჩამოქდა და დაბნეულბიძისაგან ფრჩხილების კენჭი დაიწყო.

— არც პლასტიკის ყუთია მისაწონი? შიგ შვიი და

სემუშეინი

მ ო თ ხ რ ბ ა ა

3. მუშოში

მხატვარი ბ. შიშკინამ.

ლოშმასათვის მხოლოდ მაშინ გახდა ნათელი სიტყვა „სიურპრიზი“ შინაარსი, როცა დედის დაბადების დღე მიახლოებდა. თვითონ ეს სიტყვაც ძალიან მოეწონა, „სიურპრიზი“! დაბნეულად ეღერდა! ისე იგი, მოულოდნელი, ძალიან გასანარეული რამ! ჰოდა, სემუშეინმა გადაწყვიტა დედისათვის სიურპრიზი გაეკეთებინა. ხელები

ლურჯი ტუში აწყვიდა, პატარა ფუნჯი, სარკვე დღეს. — გასახა ლიოშმა.

ღდასა გავდიმა, შვილთან მივიდა, თავზე ხელი გადაუსვა.

— ჩემთვის, ლიოშა, ყველაზე კარგი საჩუქარი ის იქნება, თუ მათემატრიაში „ხუთიანს“ მიიღებ.

სამზარეულოში ტავეზე ხეით ამშობინდა. ღდასა სისწრაფოდ უკან გავიდა, ლიოშამ თავი ჩაქინდა, მოიწყინა: მათემატრიაში ხუთიანის მიღებაზე ასე ადვილად მხოლოდ იმას შეუძლია ილპარაჯეს, ვისაც ოდნავი წარმოდგენა აქვს „ლომეშაზე“.

„ლომეშაში“ — მათემატრიის მასწავლებელია, ამათქმის სულ ცოტა ხნის წინ მოვიდა. გარეხულად კე-

„ლომეშაში“ გადმოხდა ხუთოსანს, მტკიცე ოთხიანი დაუწერა და მთელ კლასს თავზიანად გაუღიმა. არ წუთიდან მიუხედილად, რომ მისი თავზიანი დიმილი არაფერს არ ნიშნავდა. თუ „ლომეშაშიან“ ოთხიანი მიიღეს, ის ისეთი მაგარი და სასუფთაო ოთხიანი ჩქნებ, რამ შეიძლება იაპაო კიდევ, იმასთან ხუთიანი დიმილი მხოლოდ სიმზინად თუ შეიძლება.

სემუშინმა ხელსაყრელი შემთხვევის იმედით, უფრო გულმოდგინედ დაიწყო მადანებელი სიარული და ერთხელაც ისეთ რაღაცას წააწყდა, რომ მტკიცედ გადაწყვიტა, რაც არ უნდა დასკრძობდა ეცედა.

ეს მაიჰენი გახლდათ. ბაზგელიანი კული ვილანოს გასაღებინდა გადაპირებდა. თვალში კი სიღიანი ჰქონდა. მაიჰენი თოვზე რეზინით ეკიდა და თუ რეზინის ჩამოსწევი და ხელს გაუშვებდი, ისეთ ხტუნავს იწყებდა, რომ შენი მოწონებელი, თითქოს აფრივას გაუშვებს და უხარია: ბანითი პირი ჩაეციკლონებო.

სათამაშო, მანეთი და ოთხმოცდაექვსი კაიკი ღორდა სხვა გამოსავალი არ იყო. სანთებელა უნდა გაეყოს. სანთებელა ალიოშას მამისა იყო, მაგრამ როგორღაც მის ჭიბეში გადმოიხაცვლა.

ეხლა კი საჭირო გახდა მისი გაყიდვა. მყიდველიც მაშინვე გაიზარდა — ვასია სტებელი. ვასია სიღიანი თვალი ეჭირა ალიოშას სანთებელაზე, მანეთი აძლევდა, მომყიდო, მაგრამ სემუშინი უარზე იღდა, ახლა კი თავისი ფეხით ეახლა. სტებელი ჩოგან-ბურთის თამაშობდა.

— გინდა? — ჰკითხა ვასიამ და შუბლიდან მუქყყინი ხელით ოფლი მოიწმინდა, სანთებელა ჰაერში შეაგდო და ხელის გულზე დაიდო.

— ჰყიდი?

სემუშინმა ისევ შეათამაშა სანთებელა.

— რას აფსებ?

სემუშინმა სწრაფად გამოაკლო მანეთსა და ოთხმოცდაექვსი კაიკის რაც ჰქონდა — ცამეტ კაიკი — და უთხრა: — მანეთი და სამოცდაცამეტი.

ვასიამ პირი დააღო: ეს კაიკები რაღაა? ორი მანეთი ეგრა თქვა?

— რატომ მანეთი და სამოცდაცამეტი? — ღმილით უთხრა აზნაგას:

— იმიტომ, — უთხრა სემუშინმა და კიდევ ერთხელ ათამაშა ხელისგულზე სანთებელა.

— მაინც? — ჩააცვიდა ვასია.

— იღებ თუ არა? — ჰკითხა სემუშინმა. — რა ლილი გამოიბა.

ვასია სტებელი შეტრიალდა და ეზოს თვალღერება დაუწყო, ყოველ წვირომანს აკვირდებოდა, თან ხელს ჭიბიდან ნელ-ნელა იღებდა. სემუშინს ცული წინათ-გრძობა დაეხდა. ნამდვილად მანეთი და სამოცდაცამეტი კაიკი არა აქვსო, ხაკლებად ჯერ არაფრის გულისთვის არ მიეცემო. მეტი კი, იქნებ დავეთანხმო.

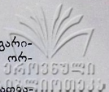
ვასია სტებელი კი სახეს ნელ-ნელა აბრუნებდა სემუშინისაკენ და აი, თვალი თვალში გაუყარა. ალიოშამაც თვალი ჩაუკრა, სტებელმა წარბები შექმუხხა, დაღობებულმა ჭიბიდან მუქში აშილიდა და გაშალა. ხელისგულზე რაღაც ხურდა ფული ეწყო.

— აი, რაც არის, აიღე! — ამოიბრა სტებელმა. სემუშინი ადგილიდან არც კი დაძრულა, მაგრამ თვითონაც აი იცის, ხურდა ფული მის ხელში როგორ გაჩნდა. ხოლო სანთებელი კი სტებელის ჭიბეში. სემუშინს ხელის გულზე, სულ ოთხმოცდაექვსი კაიკი და სახლვარ-გარეთული, ფერწასული მსუბუქი მონეტები ედო.

— სემუშინ, ეს ვალუტაა, — ახლა ვასიამ ჩაუკრა თვალი. ალიოშამ უარის ნიშნად თავი გაქნია, არ უნდოდა დაეჭერებინა, რომ მოატყუეს.

თილი კაცი ჩანდა. კლასში ღმილით შემოვიდა, ელვა-შეგზე ხელი დასხვა, ოქროსფერი სათვალე შეისწორა და მოსწავლეთა გამოძახება დაიწყო. ერთმა შეცდომით უპასუხა, მეორემ ამოცანას კითხვა ვერ გაუგო, მესამემ აბდაუბდად დაიწყო ლაპარაკი. გამოიჭინნენ საკლასო ყურალში „ორიანები“ და „სამიანები“. ფრიადოსანმა ბერშტინმა კი ძლივს მიიღო ოთხიანი, ისიც ამას უნდა უნდა დაელოდეს: როცა მასწავლებელი ნიშნის დასაწერად შექნალზე დახიზა მთელი კლასი ავღუჟნდა და ალიოშამ ხმაძილდა დაიძახა: — ბერშტინი ჩენი კლასის ფრიადოსანია.

— გინდა, ხვალე გადაეცელო ჩვენ ფულზე, ეს სულ უბრალო საქმეა. — ამიღებდა ვასია.

სემუშყინმა ხტოდა ფული ჭიბში ჩაიყარა. მამამ იმ სიამოლი ალიოშას ნაყინსთვის ოცდაათი კაპიკი მისცა. ახლა მხოლოდ ორმოცდაჩვიდმეტი კაპიკი ავლდა. თანხა არც თუ ისე დიდი იყო, თუმცა მისი შოვნა არსად იდან შეეძლო, სემუშყინი იმდენს არ ჰკარგავდა, რომ სტებელი ვაგველოდ, ბრწყინავ სახვარეგართულ მოწებებს ჩაენს ფულზე გადაეცვალა. დრო შეურჩია და მიეკიბო.

სემუშყინს სცხენუნოდა სიტყვა „ვიღობ“ წარმოთქვა. ხლორ ვასია სტებელს კი ისე ეჭირა თავი, ვითომ არალაცხე ფიქრობდა და ვერც კი ამჩნევდა ამხანავს.

— ვასია, გადაეცელოთ? — წყნარად ჰკითხა ალიოშამ.

— არ უნდა ვადავცელოთ? — სტებელმა შეზღო შეეძახა, აგრძნობინა, ხომ ხედავ ვფიქრობ, ახ ხელს მისწოლო.

სემუშყინმა თავს ძალა დაატანა და ჩუმად წარმოთქვა: — ვალტა.

სტებელმა ცივად შეხედა ალიოშას და ისეთი გამომეტყველება მიიღო, თითქოს ეს სტებელი კი არა, სულ სხვა ვიღაც იყო, რომელსაც არავითარი საერთო არ ჰქონდა არც ვალტასთან, არც მის გადაცელებთან. არც სანთებელთან და არც სემუშყინთან. სემუშყინმა გაოცებისაგან თვალები ახამხამა.

— მე სანთებელა მუქთად გადავავადე.

ლაპარაკი ფულის გადაცელაზე აწყარად ზედმეტი იყო. სემუშყინს ვეული ამოუჭდა და მოედინისაყენ იბრუნა პირი. უკანასკნელი საჩუქარი ტუტების პომადოდა იყო. პომადო და ნივლის პატარა ცილინდრში იყო ჩამაგრებული და მირის ოდნავი მოტრიალებით წვერი მალა იჩქვდა. სემუშყინს ასეთი პომადო შინ, საჭრის წინაც უნახავს. დედას საფულეთიცი დაქონდა. მამასადავ, დედას პომადო აიარ უბოლოდა.

ალიოშამ გადაწყვიტა პომადო თავის თანაცასულ ნატაშასთვის მიეცინა. ნატაშას მუდამ ბაცი ვარდისფერი ბაფთები ეყვია. პომადოდა სწორედ იმ ფერისა იყო. სემუშყინს იმედი მიეცა.

გაკეთილების დამთავრების შემდეგ ნატაშასთან მივიდა და სთხოვა ეზოში გამოსულიყო. გასახდელში პალტოს ჩაცმისთვის კი მოეხმარა, ნატაშამ მალღერებებით შეხედა ამხანავს ალიოშამ ახლა კარები გაუღო და წინ გაბატარა. თვითონ პალტოს ჩაცმდა, ვერ მოასწრო, ხელი სახელის სარჩული გაებლანდა. როცა ნატაშა ეზოში იდგა და გაუბედავად გაჟურებდა მას.

სემუშყინს გუნება წახუდა. პირი იბრუნა და სკოლის ეზოს თვალიერება დაუწყო. გაახსენდა ვასია სტებელი, ვანგებ, გულმოდგინედ რომ ათავალიერებდა თავიანთ ეზოს. თავიც ვასიასავით ნელა მოაბრუნა ნატაშასაკენ, იმასავით ნელ-ნელა ამოაძრო მუშტი ჯიბიდან, რომელშიც პომადო ეჭირა. მერე წარბები შეიკუმუნა და სწრაფად გაშალა მუტი.

— აი, რაც არის, აიღე!

ნატაშამ თოვლს ფეხსამდლის წვერით ჩიჩქნა და უწყო, წარბსკვემოდან შეხედა სემუშყინს, გაუცინა და გაწითლებულმა უთხარა: გამდლობოთა და მოკურცხლა.

სემუშყინმა ისე ამოისუნთქა, რომ ფილტვები კინილამ თან არ ამოაყოლა...

დღის დაბადების დღეს სემუშყინი მერხზე დადო.

ლი იჯდა ამდენი გაუთავებელი გამოთვლებით, ანგარიშით, საჩუქრის შერჩევით. საჭირო თანხას ისევე რა-მოკლადანგებულ კაპიკი ავლდა.

დადესთან „ლომეშყამი“ იდგა, მან ოკროსფერი სახანა-ლე შეისწორა. ცარკით დასერილი თითები ჩერით გაიწმინდა, თავისებურად, თავაზიანად გაიღიმა და ამოცანის კითხვა დაიწყო.

სემუშყინი გულისყურით ვერ უშმენდა. თავის ფიქრი იყო. აფსულს, რა ნამდვილი სიურპრიზი იქნებოდა ამჩველიანი ცისფრთვავლება მამამედი და რალაც კაპიკების გამო ვერ შეისრულა წადილი.

— მატარებელი გამოვიდა „ა“ პუნქტიდან „ბ“ პუნქტისაკენ... მოგსან სემუშყინს მასწავლებლის ხმა, თვითონ კი გუნებაში გადაწყვიტა ფოსფორის ისრიანი კომპასი გაეყვია, კომპასის ისევე სტებელს მიპიკოდა, ოღონდ ამჩვერად არავითარი ვალტა!

— ვინ იტყვის პასუსს? — კითხვა „ლომეშყამამ“ სემუშყინი აღწდა. — მე არა მკითხოსო, პიპირად მოიგონა ამოცანის პირობა, ციფრები უტებდა დალაგა, გამოთვალა და უნებურად წამოიშხა:

— ოცდაათექვსმეტი!

— სწორია, მაგრამ ხელი უნდა ასწიო, ფეხზე უნდა იდგე და პასუსი ისე სთქვა, — გაუღიმა „ლომეშყამამ“.

სემუშყინი აღდა და პასუსი გაიმეორა.

მასწავლებელმა მერე ამოცანა წაიკითხა, ალიოშა სემუშყინი მასწავლებელს თვალეზში შესცქეროდა. მერე ამოცანა უფრო ძნელი გამოდგა, მაგრამ იმ რთულ გამოანგარიშებებთან შედარებით, რომელსაც ბოლო დროს სემუშყინი აწარმოებდა სიურპრიზის საყიდლად, შედარებაც არ იყო!

„ლომეშყამამ“ ამოცანის პირობა გაიმეორა, მაგრამ სემუშყინმა პასუსი უყვე იცოდა, ოღონდ ეშინოდა შეცდომა არ მოხდებოდა და გონებაში მერეოდ გამოიანგარომა.

— მატარებლის სიჩქარე საათში ოთხმოცდაათექვსმეტი კილომეტრის იყო.

— მე თქვენი „ბუთის“ გიწერთ, სემუშყინ, — მკაცრი სხით უთხარა „ლომეშყამამ“.

სემუშყინი დაჯდა და ლიბანს გონს ვერ მოსულიყო. ვასია სტებელი მერხის ქვეშ უტიფრად აჩხაკუნებდა სახნთებელას, მაგრამ ამას სემუშყინისათვის უყვე არავითარი მნიშვნელობა არ ჰქონდა!

თარგმანი მახანას ტელეფონს.

55/11

ზეპორაძის
მადონა

პირიუტოვი

ზეპორაძი

მდინარის პირას მდუმარე ჭალა,
ალაგ და ალაგ არყები დგანან,
წარსულის ხმაზე შრიალებს ჩალა
და დიდთოვლობას ელის სოფელი.

შეკომეჭი

პატარა ბიჭი ხმობებს აძოვებს,
ნისლი თანდათან მიიწივს მალა.
გაძარცველ ბაღში ბებერი ნაძვი
ირწყვა, როგორც ზაფხულის ტალღა.
და შორი-შორად გაფანტულ ძნებში
თვლებს უსასრულო მინდვრების ჩქამი
და შეუმჩნევლად, ვით ჩაძინება,
ორღობებში შემოიღის ღამე.
მერე თვალეში გროვდება სვედა, —
ოთხშენ მერთალი სინათლე ლამპის:
მიმქრალ ბუხართან ძაღვს ართავს დედა
და ღამესაით გრძელდება ძაფი.

ახლოსა შეღამების ფრთები
და სანახებს შეფარა ბინდი,
ალბათ მალე წაიშლება გუგები,
მდინარეზე ჩაიქცევა ხიდი.

როგორც ზღვაში ჩავარდნილი კენჭი,
ცაში ისე იკარგება ქორი,
ფოთლებივით ათრთოლებულ ეჭვებს
ყვლაფერი იჩენებათ შორი.

როგორც ცისკენ გაშვებული ხელი
და სივრცეში დაკარგული მურთა,
მომრიალებს შეღამება ვრცელი
აფრენილი შოშიების ფერად.

იზრდება ფიჭვი და ფიჭვთან ერთად —
სახურავებზე ცისფერი ბოლი,
ასე იზრდება ველზე სითორე,
როცა წამოვა პირველი თოვლი.
თვალეზე დნება სველის ფანტელი,
ჩამოფრენილი სინათლის სხივი
მიჭირავს, როგორც თავფლის სანთელი
და ნანგრევებზე სიჩუმე ღვივის.
თითქოს სიჩუმის ფოთლები არის
მწვანე ლოდები დუმილით სასვე
და გაყინულა კედლებზე ქარი
და მზე ქანაობს ღრუბლების თავზე.
და როგორც ზღვაზე ეული აფრა,
ისე დაცურავს დუმილში დარდი,
და არჩივით ემგება დაბლა
ბებერი ციხის ვეება ლანდი.

ბაქოპროზაის წყაროსკეკელი

ეს მოხდა 1886 წელს, პარიზში.
ახალგაზრდა კაცი ლასლასით გამოვიდა ღარიბთა სასა-
დილოდან და თავჩაქნდრული ვიწრო ქუჩას გაუყვა.
უკვე მესამე დღე იყო, პირში ლუკმა არ ჩაედო. ახლა სა-
დილოა თითქოს თავბრუ დაახვია და დასაუსტა. ასოდღე
მეტრი გვირა და მაღალი სახლის შესავალიან შეჩერდა.
ფეხები უკანაყლებდა. ფრთხილად ჩამოყდა კიბის საფე-
ხურზე. დიქრებს მიეცა.

— რაო, ცუდად ხომ არა გრძნობთ თავს? — მო-
ულოდნელად შემოესმა ხმა. თავი ასწია, მის წინ უცნობი

კაცი იდგა, რომლის თვალეში სიბრაღული და თინაგ-
რძნობა გამოკრთოდა.

— ჩვეულებრივად, როგორც ყველა ღარიბი პარი-
ზელი, — მიუგო და ოდნავ გაიღიმა. — თქვენ რაღაც
აქაური არა ჩანხართ!

— ქართველი ვარ, კავკასიიდან, გვიარად ნიკოლაძე.
— აა, კავკასიიდან? ვიცე, გამოვიდა. როგორ მოხვდით
პარიზში?

— ეჰ, მეგობარო, ეს მთელი ამბავია.
— ჩემი საქმეც ასეა, რას იხამ.

უცნაური სიტომ შეივრძნო პარიზელმა ქართველის
ხმაში. ამიტომ ძალუენებურად აჰყვა საუბარს და სულ
მაღე მათ უკვე ბევრი რამ იცოდნენ ერთმანეთის შესახებ.
ნიკო ნიკოლაძემ ღარიბი ახალგაზრდა ინჯინერი მარ-
სელ დეპრე სახლამდე მიაცილა.

— შემობრძანდით ჩემს ქოხში, — შეებატიცა დებრემ
ნიკოლაძე, მაგრამ მან უარი თქვა. დღეს შეჩქარება, კვი-
რას კი უსათუოდ გინახულვებთო.

გვიდა ორი დღე. მარსელ დეპრეს სახლთან მდიდრუ-
ლად მორთული ეტლი გაჩერდა. ეტლიდან გადმოსულმა
ორმა უცნობმა დებრეს ბინის კარებზე ფრთხილად და-
აკაქუნა.

დებრეც კარი გააღო და, უცნობები რომ დანახა, გა-
უყვიროღა.

— თქვენ ბრძანდებით მარსელ
დებრე?

— დიახ, რა გნებათ?
— დავალბული გვაქვს მიიყ-
ვანთო ბანკირ როტშილდთან. ეტ-
ლი გელოდებათ, გთხოვთ წამობ-
რძანდეთ.

— მე არაფერი მესმის!
დებრე დაფიქრდა. რა უნდა
მიმხლარიყო? რა უნდოდა მისგან
მილიონერ როტშილდს? თუმცა
მისთვის ახლა ყველაფერი სულ
ერთი იყო.

როცა როტშილდის უზარმაზარ
კაბინეტში შეიყვანეს, თითქოს
რეტი დანახა. მილიონერმა გაუღი-
ბა და სავარძელზე მიუთითა.

— ყმაწვილო, მე აი-ეს წერილი
მივიღე, ბევრი ვიფიქრე და პირ-
დაპირ გეტყვით: დავინტერესდი
იმ ტექნიკური იდეებით, რომლებ-
ზეც აქ არის ლაპარაკი.

— წერილი? — გაიკვირა დებ-
რემ.

ბანკირმა დებრეს ბარათი გაუ-
წოლა.

დებრემ წერილი ჩაიკითხა,
მერე როტშილდს დაუბრუნა.

— წერილი ვინ დაწერა არ ვი-
ცი, თუმცა იდეებით, რომელზეც აქ
ნათქვამია, ჩემია!

მილიონერთან საუბრის შემდეგ
ქუჩაში რომ გააოვიდა, შუბლზე
ოფლი ჭერ კიდევ არ შემოიბო-
ლა...

1882 წელს დებრეს ხელმძღვა-
ნლობით განხორციელდა მიუ-
ხენ-მისაბახის ხაზზე ელექტრო-
ნერგის პირველი საცდელი გა-
დაცემა. მუდმივი დენი ტელეგ-
რაფის ხაზით 57 კილომეტრზე გა-
დაეცა. მიუხეზში ორთქლის მანქა-
ნას შოპრაობაში მოჰყავდა გენე-
რატორი, მისგან გამოშვებული
ელექტროენერგია ხაზს ვალაცე-
მლა და მისაბახში ელექტრომრავს ამოქმედებდა. ელ-
ექტრომრავს კი წყლის საქაჩას ამოშავებდა. ამრიგად,
ერთ ადგილს წარმოქმნილი ელექტროენერგია შორ მან-
ძილზე მიღობოდა და მექანიკურ ენერგიას აძლევდა
ალმათიებს.

ეს იყო იმ დროისათვის უდიდესი ტექნიკური მიღწევა.
ფრანგმა ინჟინერმა რადინიმე ელექტროგადამცემი
ხაზი ააგო საფრანგეთში, რომელთა შორის ყველაზე
წინაშენელოვანი იყო 1886 წელს აგებული პარიზ-კრე-
ილის ხაზი.

სწორად აქ, კრეილის ჩანჩქერთან, ინჟინერი მარსელ
დებრე პირველმა გადაიტანა და გამარჯვება მიუღოცა
ნიკო ნიკოლაემ.

დებრემ უხერხულად გაუღიმა ნიკოლაემს.

— ვასოფთ, ბატონო ნიკო, თქვენ რომ ანონიმური წე-
რილი გაუგზავნეთ ჩემს შესახებ როტშილდს?

— როგორ არა! — გაიკიბა ნიკოლაემს, — დიდხანს
ვიფიქრე რა მიმეწერა წერილისთვის და ბოლოს ავირჩიე
„გამომგონებლის თავყანისცემელი“.

— როტშილდმა მაშინ მითხრა, თუ არ მეტყვი ვინ
არის წერილის ავტორი და სად ცხოვრობს, არ დაგხმა-
რებთი. მე კი მაშინ მართლაც არ ვიცოდი სად ცხოვრო-
ბდით. როტშილდი ძალიან უნდოდა თქვენი ნახვა.

— არც ახლა არის გვიან, — თქვა ჩაფიქრებით ნი-
კოლაემს. — მე იგი მჭირდება საქართველოში ზოგი-
ერთი პროექტის განსახორციელებლად.

მალე ქალაქ მელონში, სადაც მარსელ დებრემ კიდევ
ერთი ბრწყინვალე ექსპერიმენტი ჩაატარა, როტშილდის
პირადი თხოვნით ჩავიდა ნიკოლაემ. აქ გაიცნეს ერთმან-
ეთი შემანგმა მილიონერმა და ნიკო ნიკოლაემს.

ელექტროენერგის სადენებით შორ მანძილზე გადა-
ცემა მიუწყელობის განვითარებაში არნახულ პერსპექტი-
ვებს სახავდა და ახლებურად აყენებდა სოფლისა და ქალა-
ქის ურთიერთობის საკითხს.

ამიტომ იყო, რომ მარსელ დებრეს ექსპერიმენტებით
დაინტერესდნენ ე. მარკის და ფ. ვენგელი.

პარიზთან თბილისში დაბრუნებულმა ნ. ნიკოლაემ
გაზეთ „ნოვოე ობზრენიეში“ 1887 წელს გამოაქვეყნა

წერილი, სადაც წინასწარმეტყველებდა, რომ საქართველოში მომავალში აიგებოდა ჰიდროელექტროსადგურები და შორ მანძილზე ელექტროენერჯის გადამცემი ხაზები. იგი წერდა: „აი, მანძინ გაუთენდება ადღვამა ჩვენს მოქალაქეებს მთის მინარე, რადენი ჩანსქერი, რომდენი რაბა გვაბადილ ეს ყველაფერი გამოიყენება. ეს აუარებელ ჩარხებს, დახვებს, მანქანებს აამოძრავებს“.

ნიკო ნიკოლაძის ოცნებამ ფრთები შეისხა.

ვინ არ იცის, რა დიდ როლს ასრულებს ელექტროენერჯია დღეს სახალხო მეურნეობაში. უძმოსოდ მრეწველობის ვერცერთი დარგი ვერ განვითარდება. ელექტრონება რომ არ იყოს, წარმოუდგენელი იქნებოდა ტექსტილისპროდუქტი, შეუძლებელი იქნებოდა ავტომატიზაცია და ტელემედიცინა, ესე იგი, ვერ გამოიყენებდით მანქანებს, რომლებიც უდაბიანოდ მუშაობენ, ვერ მივიღებდით აღუშინას, ვერ მოვახდენდით დეტალების ზედპარტულ წარმოებას. ელექტროენერჯი ასუფთავებს ლითონებს მიწერალეებისაგან.

რკინიგზებზე ელექტროწვევა გაცილებით იაფი და მოხერხებულა, ვიდრე ორთქმავლებია. ამიტომ არის, რომ ჩვენს ქვეყანაში მთავარი რკინიგზებზე ელექტროფიცირებულია.

ელექტროენერჯი ფართოდ გამოიყენება სოფლის მეურნეობაშიც და, რაც უფრო მეტია ელექტროენერჯია, მით უფრო მეტი საშუალება შეიძლება შესრულდეს.

ელექტროენერჯის სიმძლავრეს, ჩვეულებრივ, ეილოვებში ზომავენ. ერთი ეილოვები ისეთი ძალაა, რომელიც 102 კილოგრამ ტვირთს 1 წუთში 1 მეტრ სიმაღლეზე აიძნას.

ელექტროენერჯის შემუშავს კი ეილოვასაათები განსაზღვრავს. ეს ისეთი მუშაობაა, რომელსაც 1 ეილოვები სიმძლავრის მანქანა 1 საათში ასრულებს.

1 ეილოვასაათი სავაიოდ მნიშვნელოვანი ენერჯიაა. იგი სავაიოდა იმისათვის, რომ ერთი ტონა ტვირთი 567 მეტრ სიმაღლეზე ავიტანოთ. ერთი ეილოვასაათი ენერჯიით შეიძლება გამოუშვან 10 მეტრი ქსოვილი; ან 2 წყველი ფეხსაცმელი, ან ციდე — 50 კილოგრამი ლითონის ნაწარმი.

„კომუნობი — ეს არის საბჭოთა ხელისუფლება პულის მთელი ქვეყნის ელექტროფიკაცია. — თქვენი დღმა ვ. ი. ლენინმა.“

მეტი ელექტროენერჯია რაც უფრო მეტი ელექტროენერჯია გვეძება, მით უფრო ძლიერები ვიქნებით. ასე ფორმალდენ ჩვენი ქვეყნის არსებობის პირველი დღებიდანვე საბჭოთა ადამიანები.

1921 წლის 14 აპრილს ვ. ი. ლენინმა, თავის ცნობილ წერილში, ქართულ კომუნისტებს ისტორიული ამოცანა დაუსახა: „შეეცადეთ გაუმჯობესოთ გლეხების მდგომარეობა და დაიწყეთ ელექტროფიკაციის დიდი სამუშაოები“.

ლენინმა მამინევი დაქვევრიტა, რომ ელექტროფიკაციის განვითარებისათვის ჩვენს რესპუბლიკაში მართლაც საიმედოდ მაზა არსებობდა. საქმარისა ითქვას, რომ საქართველო თავისი ენერჯიტიკული რესურსებით — „უფრო ნაზშირით“ წინ უსწრებს ისეთ ქვეყნებს, როგორც არის საფრანგეთი, შვეიცარია; შვეიცია, მექსიკა, იტალია, ესპანეთი და სხვ.

საბჭოთა კავშირში ერთ კვადრატულ კილომეტრზე წყლის ენერჯის რაოდენობას, საშუალოდ, 13 ეილოვებით ანგარიშობენ, ხოლო საქართველოში 222 ეილოვებით. ამგვარად, ჰიდროენერჯეტიკული რესურსების

სიუხვით საქართველოს ერთ-ერთი პირველი ადგილა უკრავს მსოფლიოში.

საქართველოში თავიდანვე დიდი ენერჯიტიკული ქცევა ელექტროფიკაციაში.

1927 წელს მწყობრში ჩადა ვ. ი. ლენინის სახელობის ზემოპოკლის ჰიდროელექტროსადგურის პირველი რიგი. შემდგომ წლებში საქსსსოპკოიდ გადაცემაპის (1928 წ.), რიონის (1933 წ.), აპარისწყლის (1937 წ.), ხრამის № 1 (1943 წ.), ჩითახეთის (1946 წ.), სამგორის ჰიდროელექტროსადგურების ესაყდა (1952-1953 წ. წ.), ორთაპლის (1954 წ.), შორის (1955 წ.), ტყაბულის (1956 წ.), გუმბათის № 1 და № 2 (1956-1958 წ. წ.), ლაჯანთის (1960 წ.), ხრამის № 2 (1962 წ.), სიონის (1964 წ.) ჰიდროელექტროსადგურები.

ენერჯეტიკის განვითარებაში მომუშაველმა მიღწევებმა სრული გადატრიალება მოახდინა საქართველოს სახალხო მეურნეობაში. შექმნილია ელექტრომეტალურების ისეთი მნიშვნელოვანი საწარმო, როგორცაა ზესტაფისის ფიროვანდობნობა ქარხანა. ელექტროფიკიტიბულია საქართველოს სამრეწველო საწარმოები, სოფლის მეურნეობის მნიშვნელოვანი ნაწილი, ხოლო რკინიგზებზე მთლიანად.

დღეს საქართველოში 30-ზე მეტ კვადრატულ ელექტროსადგური მუშაობს. შენდება უდიდესი ჰიდროელექტროსადგური — ენგურსკესი, რომელსაც 1.6 მილიონი კილოვტი სიმძლავრე ექნება, ვ. ი. თითქმის 50-ჯერ მეტი, ციდე რეჰავსა.

ჰიდროელექტროსადგურები აშენებულია აგრეთვე სარწყავ არხებზეც, მათგან აღსანიშნავია: საცხენისის, მარტყოფისა და თეთრახეთის ჰიდროელექტროსადგურები (სამდროს სარწყავ სისტემაზე), ტრაიონისწყის (ტრაიონის სარწყავ არხზე), ალაზანის (ალაზანის სარწყავ არხზე), იგოეთის (თხზო-იკანის არხზე) და სხვ.

უკანასკნელ წლებში შექმნილია ამიერკავკასიის რესპუბლიკის ელექტროქსის ერთიანი სისტემა, რაც დიდად უწყობს ხელს ამიერკავკასიაში ჰიდროენერჯეტიკული ობსტრუბების გეგმაზომიერ გამოყენებას და გამოუმუშავებული ელექტროენერჯის განაწილებას ამიერკავკასიის რესპუბლიკებს შორის.

ჩვენი რესპუბლიკა მნიშვნელოვანი ენერჯეტიკული „ხილი“ გახდა ქვეყნის ერთიანი ენერგოსისტემაში.

სოკო-ბიზოხის ელექტროგადამცემა ხაზმა ერთბა ერთბა ნეთთან დაკავშირა ამიერკავკასიის და საბჭოთა კავშირის ენერგოსილი ნაწილის ენერჯეტიკული სისტემები. ეს ჩვენი ქვეყნის ყველაზე უფრო მსხვილი ენერჯეტიკული რეგლია — დაახლოებით 600 სადგურს აერთიანებს, რომელთა სართო სიმძლავრე თითქმის 93 მილიონი ეილოვებია. ახლა დღის მსგავსა მთელი საბჭოთა კავშირის ერთიანი ენერჯეტიკული სისტემის შექმნა.

ასე იქცა სწინამდელი დიდი ქართული განმანათლებლის ნიკო ნიკოლაძის ოცნება საქართველოს ელექტროფიკაციის შესახებ. 1886 წელს, როცა ბერეს არც იქ გაეგოთ თუ რა იყო ელექტროენერჯი, იგი პარისში ინჟინერ მარსელ დეპრეს დეგზმარა ჩაეტარებინა შორ მანძილზე ელექტროენერჯის ვადაციემის პრწყინვალე ექსპერიმენტები.

ღარბი ინჟინერი მარსელ დეპრე კი, შემდგომში ახელგანთქმული ფრანგი მეცნიერი, საფრანგეთის მეცნიერებათა აკადემიის ნამდვილი წევრი გახდა.

ანდრა კარბალაშვილი.

მხატვარი გიორგი წამბითლი.

მას უხმობენ ცისიერში
დარწმული გზები,
წამწამებზე უცემციმებს
თეთრი სიზმრის ფიფქი...
ოცნებები მიაქროლებს
ზევით, ზევით, ზევით,
არ დაგუფრთხოთ
ეს ლამაზი
ოცნება და ფიქრი.

ზაპარინის სახაროში.

ფოტოგრაფი ზურაბ ლათუაშვილი.

თბილისის
მიჯაპოვების
მეპროექტი

ბევრი მცენარე მოგზა-
ურობს, სამშობლო და ნ
შორს მიდის, სახლდება
სხვა ქვეყანაში და თავს
იქაც კარგად გრძნობს. მა-
გალითად, წულის მცენარე
— კანადური ელოდება
ჩრდილო ამერიკიდან არი-
ს. ევროპაში 1887 წელს
გამოჩნდა და დასახლდა,
აქედან გეზი აიღო ურალ-
ისაკენ და ამჟამად იგი
ბევრჯან ადგილობრივ
მცენარედ ითვლება.

სარეველა ცეცხლგა-
ლა სამხრეთ ამერიკიდან
არის წარმოშობით, იგი
საბოლოო კავშირის სამხ-
რეთ და სამხრეთდასავ-

ლეთში გადმოსახლდა და
ბამბის ნათესებს შეერია.

ევროპიდან ამერიკაში
გადასახლდა: მრავალძარ-
ღვა, ეუნურუკო და სხვა
მრავალი... მცენარე ორო-
ვანდი რუსეთიდან გადა-
ვიდა ევროპაში. პარიზში
ამ მცენარის თესლის კა-
უბიანი „ჰოლო ფე ბი“,
ცხენის კულზე და სხე-
ულზე აკრული, რუსმა
მხედრებმა ჩაიტანეს ნა-
პოლეონთან ომის დროს.

მაგრამ პირთერთას
მთელ მსოფლიოში მხო-
ლოდ თბილისის მიდამო-
ებში ნახათ, ის ადგილი-
დან ფეხსაც არ იცვლის.

აწ განსვენებული, ცნო-
ბილი მოტანიესი ა. მა-
ქაშვილი მოგვითხრობს:
„მდინარე მტკვრის მარჯ-
ვენა მხარეს ბრიკო ად-
გილებში, კლდის ნარა-
ლებსა და ნაშალზე უსა-
თუოდ შეხვდებით თეთ-
რად მოკაქათე პირთეთ-
რას. თავისი მოვერცხლი-
სფერო ფოთლებითა და
თოვლივით თეთრი ყვავი-
ლებით ისეთი ლამაზია,
რომ არ შეიძლება მნახ-
ველის ყურადღება არ მი-
იპყროს“.

გვის

ღე

ფროსნი

ჭინუნი

ხეხუნი

ზღაპარი

გვარა
პიპირაშვილი

რი მზე ბრწყინავდა ცაზე,
აჭრქვედნენ შუქს, ანათებდნენ
ქვეყნიერებას.

რი, რა ლამაზებია — ამბობდნენ
ადამიანები. უნებლიედ ჩერდებოდნენ
შუა ქუჩაზე და ცას შეჰყურებდნენ.

ანათებდნენ მზეები. წყველად მიუყვებოდნენ თავიანთ გზა-საგზავს. ერთი რომ დაიძლიერდა და მუქი მოაღვდებოდა, მასინ მეთრე იწვოდა უფრო. სითბო არ

აქვდებოდა მიწას და არასოდეს ზამთრდებოდა ქვეყნად.

ყველა შექარბდა მზეებს.
მხოლოდ ფრთოსან პატარა ჭიებზე არ უყვარდათ მზეები. ჭიები უღამაზესი იყვნათ თავიანთი თავი და ბრავზობდნენ, მზეების ქება რომ ესმოდათ.

სასაცილო ის იყო, რომ არავინ იცოდა, ეს ჭიები თუ იყვნენ ამ ქვეყანაზე, რადგან ისინი მთელი დღე ბნელში იხსდნენ და მხოლოდ ღამით გამოდიოდნენ საფრენად.

იმუქრებოდნენ, ერთხელაც იქნება დღისით გამოვალთ გარეთ და შურიით მოვკვდებიანო მზეები. გულში კი შიშობდნენ, გაითუ სასაცილო გავხდეთ, და ისე ბნელში ამჯობინებდნენ ყოფნას.

მზეები კი ანათებდნენ.
მიწა აფრთადებული ბაღებით იყო დაფარული, ზოგი ხე ყვავოდა, ზოგი იკვირებოდა, ზოგი მწიფდა. მუდამ მწვანედ მიბინებდა ბალახი.

მაგრამ ერთ დღეს ცა ძალიან მოიდურებოდა.

ქარმა დრუბლები რომ ზაფანტა, მიხედ-მოიხებდა ერთმა მზემ და თავისი წყვილისცალი ვიღარ დაიხახა.

შემფრთხვებულმა დაუწყო ქება. რამდენჯერმე ვიშოუარა ცას, მაგრამ ვერ იბოჟა და დაღონებული გაჩერდა ცაზე. აღარ იცოდა რა ექნა.

წიის დაკარგვა ძალიან ეწყინა ყველას.

ხალხმა იფიქრა, ალბათ ძირს თუ ჩამოვარდა და ძებნა დაუწყეს.

ამ ამბავმა ბნელში მსხდომ ღამის ჭიებამდეც მიადღწია. რომ გაიგეს, მზე დაიკარგაო, გაუხარდათ: შიშობდა მალე მეთრეც დაიკარგოს და ამას რა სჯობს, — ქვეყნად სულ დამე იქნებაო.

ადამიანებმა მთელი დღეამიწვა გადაბარნეს. ერთი კუთხე-კუნჭული არ დაჩრქნულია გაუჩხრეკაო. ყველა ხეცსა და უსკარული დაეძებდნენ მზეს.

ის კი ამ დროს ერთ დრუბელში იჯდა და ფიქრობდა: ეჰ, მომზნურდა ნათება, დაიდოლო.

მარტოდ დარჩენილი მზე დიდხანს იყო გაჩრქებული ცაზე. დაღონებული იყურებოდა აქეთ-იქით, მაგრამ დამანაღული მზე აღარ ანათებდა და როგორ დაინახავდა მას დრუბელში.

რალს იზამდა, განაგრძო თავისი გზა. როცა დადამდა, დამალული მზე მიწაზე ჩამოიპარა, ერთ ფუღუროში შეძვრა და ძილს მისცა თავი.

დიდხანს ეძინა.
რომ გაეღვიძა, თქვა, ეს რა კარგი რამე ყოფილა ძილით. გადაბრუნდა და კვლავ დაიძინა.

დარდობდა ცაზე მარტოდ დარჩენილი მზე.

დაეძებდნენ მზეს ადამიანები. იმას კი გულხანად ეძინა.

გაიღვიძებდა, გადაბრუნდებოდა მცირე გვერდზე და კვლავ იძინებდა.

ხვრიანვდა, აღარც ცა ახსოვდა და აღარც მიწა...
ერთხელ ძილში ტირილი ჩაქსმა და გამიფვიძია.

ფროსან ჭიებზე აგვით ფუღურო.

— რა გატირებთ? — ჰქონია.

— გვეცავთ, — კანკალბენდნენ ჭიები. გაიხედა მზემ ფუღუროდან და დაინახა, თოვლს გადაეთოვრებინა ატრანტე. აყვავებული ხეები გაყინულიყო და ციდან ფრთავაშემბეული ჩიტები ძირს ცვიოდნენ.

მზე მისვდა, ჩემი წყვილისცალი დადილოლაო, და შერცხვა, ეს რა ბებნი, მარტო როგორ მივატოვეო.

— ნუ გეშინიათ, ასლავე გიმფელითო, — უთხრა მზემ ჭიებს.

ჭიებს ფუღუროში მკედომი მზე ზღარბი ეგონათ და გაუფვირდათ.

— როგორ გვიმფელით? — ჰკითხეს.

— მე მზე ვარო.

ჭიებმა არ დაუპერეს. შეციებულები, ასლა უფრო მეტად იყვნენ გაბრაზებულები მზეებზე. ფიქრობდნენ, მზე იმიტომ დაინახა უნდა, რომ ჩვენ შეგეტყვიდესო.

მზეს უთხრეს: შენი ბედი, რომ მართლა მზე არა ხარ, თორემ შავ დღეს დაგაყენებდითო.

— მე ვარ მზე და, თუ არა გჯერათ, ასლავე ავალ ცაზე და ავენთებთო.

მაგრამ მზე ბებერი ძილით იმს გასუქებულყოფი, რომ ფუღუროდან ვიღარ მოციქია. ერთხა, ეს რა მიმსყლიაო! — გაუკვირდა მზეს. კიდევ ეცადა გამოსვლას, მაგრამ ვერა გააწყო რა.

ძალიან შერცხვა. დიდხანს ფიქრობდა რა ექნათ და ბოლოს უთხრა ჭიებს: — რასან აქედან ვერ გავდივარ, აქ უნდა ავენთო, თღონდ თქვენ ფუღუროდან უნდა გახსდეთ, რომ არ დააწყოთ.

— ჩვენ ჩვენი დარდიც გვეწყობა, ეს ვინდა გადაგვეცადო, — რასობდნენ ჭიები. — თავი დაგვაწუნეთ, — უთხრეს.

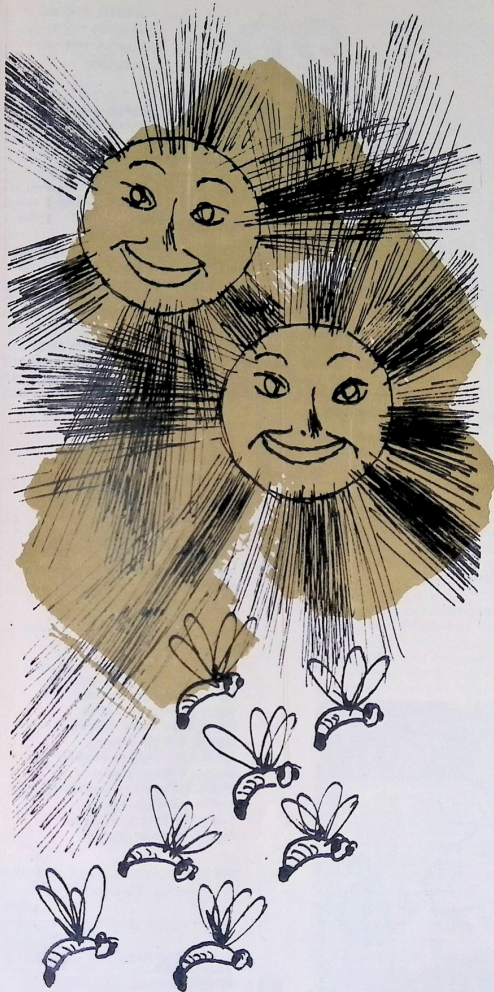
მასინ მზემ მოიკრიბა ძალა და სცადა ანთებულყოფი. მაგრამ ვერ ანთო. ამას სულაც არ მოელოდა. კიდევ სცადა ერთხელ, მეთრეც, მესამედ, მაგრამ ვერა და ვერ ენთებოდა.

ზორგავდა, ფუღუროს კედლებს აწყვდებოდა.

ჭიები ყურადღებას აღარ აქცევდნენ, თავში ქვა უხლია, რაც უნდა ისა ჰქანასო. ბოლოს მზე დაიღვალა, მიიყვარა კუთხეში და საონებელში ჩავარდნილმა გამოსავალს დაუწყო ქებას.

მალე მისვდა, რომ მხოლოდ თავისი წყვილისცალი თუ უშველოდა, ძალიან ეჭიდებოდა მისი, მაგრამ სხვა გზა აღარ ჰქონდა და სითხოვ ჭიებს:

— მიდიტ მზესთან, უთხარათ, ერთი ნაბეჭყალი გამომიგზავნოს და ავენთებო.

მაგრამ ჭიებმა უარი უთხრეს. თავი გაგანებებენ, შენ კიდევ რომ მართლა გწყვიცხი, ამ ყინვაში შენი გულისთვის გაურთობ რეთ არ გაგალოთ.

მამინ კი იმედი გადაუწყვდა და ატირდა მზე: ახლა აქ უნდა დავერჩე სამუდამოდ, ვეღარც ვინმეს გაგათხოვ და ვეღარც გზას გავეუშუებო.

ტიროდა, ცრემლად იღვრებოდა. მისმა ცრემლებმა ფუღურო გაათხო. ჭიები გამზიარულდნენ, დაცინვა დაუწყეს მზეს.

ტიროდა მზე. მოთქვამდა გულსაკლავად.

ბოლოს ცრემლი გაუშრა.

ერთი კიდევ ამოიგვინესა და აბრიალდა უცებ.

ჭიები გაოცდნენ: საოცრად ლამაზი იყო აბრიალებული მზე:

„მათლა მზე ყოფილა, ო, რა მშვენიერია!“ — მხოლოდ ამის გაფიქრება მოასწრეს და ჩაქრა მზე.

ცისფრად მოკიაფე ფერფლის გროვა დარჩა მისგან.

— სულელები ვყოფილვართ, მზეებზე ლამაზი რომ გვგონა თავი, — თქვენს ჭიებმა.

ინანეს, რად არ დაეგუჯრეთ, რად არ დაეცხნართო და გლოვა დაიწყეს; მზე მოკვდაო.

მზე არ მომკვდარა.

ღამით, როცა ტირილით დაღლილმა ჭიებმა დაძინეს, მზე აღსდგა ფერფლიდან, მიღებული, ფერმისილი.

გამოვიდა ფუღუროდან და აფრინდა ცაზე.

მას შემდეგ ანათებს დედამიწას მისი მკრთალი შუქი. რცხვენია და ემალება მეტეორის ღამის მზე.

ახლა მას მთვარე ჰქვია.

ფრთოსან ჭიებს კი ჰგონიათ, მზე მოკვდაო.

და რომ მზის შუქი ფუჭად არ დარჩეს ფუღუროში, ფრთებით გამაჰქვთ ფერფლი, დაფრინავენ და ანათებენ ღამეში.

მცირდება თბილი ფერფლის გროვა.

ოდესმე მთლად გამოილევა ფერფლი და მამინ ზამთარში სიცივით გაიყინებიან ფრთოსანი ჭიები, მაგრამ ისინი თავიანთ თავზე აღარ ფიქრობენ. ბედნიერნი არიან, რომ ფრთებით დააქვთ მზის შუქი.

ბნელ ღამეებს ანათებენ მათი მოციმციმი გუნდები და ხალხი მათ ციცინათელებს ეძახის.

მეორეხარისხიანი

ერთ დილას ტყეში იამ ამოყო თავი. გაუზნედავად მიმოიხედა ირგვლივ. ყველაფერი უცხო იყო მისთვის, ჩუმად მოშრილად ხეობიც, მხიარულად მოჩუხჩუხებ პატარა, ანკარა ნაკადულოც, მის ირგვლივ მყოფი ნაირ-ნაირი ყვავილებიც, ჭრელი პეპლებიც, რომლებიც ნაზად დაჰფარვებდნენ თავს ყვავილებს, კუდილუმფულა ცოცხელებიც, თუ მხიარულად მოუღურტულდნენ ჩიტები. ჭერ პატარაა ია, სულ ერთი დღისაა, ჭერ სულ ცოტა რამე აქვს ნაწახი. რამდენ რამეს ნახავს იგი თავისი ხანმოკლე სიცოცხლის მანძილზე, რამდენ რამეს გაიგებს. აი, ტყეში გამოჩნდა თოფიანი კაცი. რა იცის პაწია იამ, რომ იგი მონადირეა. შეიძლება ამ კაცმა მოსწყვიტოს ია, დაკრიფოს სხვა ყვავილებიც. ია კი იმის მაგივრად, რომ ხალხებში ჩაიმალოს, პირიქით რაც შეიძლება მაღლა სწევს თავს, რომ უფრო კარგად შეთვალეიროს ადამიანი. უცნო იას რაღაც სხაური მოესნა, შეინიდა პაწია, ჩაძვრა ხალხებში. როდესაც ყველაფერი მიწყნარდა, ამოყო თავი, მიმოიხედა და დანახა პაწაწინა ჩიტები, რომელიც მიწაზე ევლო და სისხლი სდიოდა. გაუკვირდა პაწიას, რატომ აღარ ეღურტულედა ჩიტები, რატომ ეგდო მიწაზე უსულოდ. გაუკვირდა იმითავე რომ მან ჭერ არ იცოდა რა იყო სიკვდილი, რა დაუწინდებელი იყო მონადირე. ჭერ კიდევ რამდენი რამე აქვს იას გასაგები, ჭერ კიდევ რამდენს გაიგებს.

სიძულესა

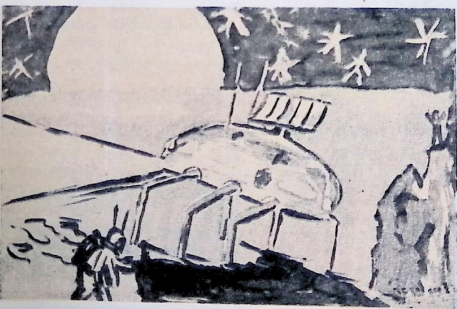
ზაფხულის შუადღე

ჩიტუნა ვარ ვგალობ, ვგალობ, გალობა არ მომწყინდება! შე ვუვალო ჩემ სამშობლოს, ჩემ საყვარელ ტყეში ბუნებას.

მთივანე ინფარბამი, დღეშეთის ჩაიონი სოფ ეიწვალის დაწეხებით სკოლის IV კლ. მოსწავლედ.

ლალი თოთამი, ახიწია, IX კლ. მოსწავლედ.

ცხელმა შუადღემ მოატანა, ღრუტუნამ — ჩაგუწები ლაფშიო, მიტემა — მტკვარსე მივიღეგართო, ამ დროს რა გეინდა სასლშიო. ჭრიჭინთხელა ატრიჭინდა: მზე შუბის ტარსე გადიწვერაო, ბებიას რაღაც მოვლანდა, წამსვი პირჯვარი გადიწვერაო. სადღაც ჭათამი აკაკანდა, ალბათ კვერცხი თუ დადოო, ბებიამ ის კვერცხი შეინახა, ძველი კი მეველად ჩადოო. მელამ თქვა, ჩიჩია მომინდა, სადღაც მამალი ყვიისო, ძერამ თქვა: წიფვივი მოესმა, სადღაც წიწილა წვიისო. კრუსმა წიწილებს — გაფრთხილდითო, პაერში გამოჩნდა ძერაო, ზაფხულის შუადღე მწველია, ძალიან, ძალიან ცხელაო!

კოსტოწანაძე, მ. კოვალენკო, თბილისის 97-ე სკოლის V კლასი.

ხანძარი ცაზე

ბ. მთილიანი,
თბილისის 128-ე
საშუალო სკოლა.

შორს, ცის ტატნოზე აელვარდნენ
ცეცხლის ენები,
თითქოს ხანძარი გასჩნდათ
კვამლისფერ ღრუბლებს;
ღრუბლებს უჩანდათ გადმოწვდილი
თეთრი ხელები,
თეთრი ხელები — გადმოწვდილი
ვარდისფერ შუქზე.

მე პაოკეხს...

ნანა დავალიშვილი,
თბილისის 81-ე საშუალო
სკოლის VII კლასის მოსწავლე.

მე მაოკებს შენი მთები,
შენი ველები,
ჭალების და ტყე-მინდვრების
ჭრელი ფერები,
ცაცხვების და ბერძნების
დიდი ხეები,
მღინარისგან ჩაგრაგნილი
ფართო ხეები.
მე მაოკებს ეს ვარსკვლავი —
ჯეის ლამპარი
და ქართველი გლეხის მიერ
თქმული წიგნბარი.

შესცვიდათ ფოთლოქს!

წამოუბერა შემოდგომის მრისხანე ქარმა,
მე კი მგონა: ტირიფებმა ტირილი
მორთეს;
გადაიფრინეს წვრობებმა თბილი
ქვეყნისკენ
და უცაბეოდ შესცივდათ ფოთლებს.

■ თამარ კოვალენკოვილი,
თელავის მე-8 საშუალო სკოლის
VIII კლასის მოსწავლე.

ჩემი ჩიკო

კოცისპირულად წვიმა, აივნის მოაჩირზე პატარა ქოჩორა ჩიტი
რომ შემოჯდა და დაიკუიბინა. პურის პატარა ნატეხი ავიდე და გა-
დავუგდე. ჩიტი ჭერ დაფრთხა, მაგრამ მაღე ისევე მოფრინდა, იქა-
ურობა შეათვალეირა, ფრთხილად მიფრინდა პურის ნამცეცთან,
აილო პაწაწინა ნისკარტით და სწრაფად გაფრინდა.

იმ დღიდან დაიწყო ჩემი და პატარა ჩიტის მეგობრობა.
მე მას ჩიკო დავარქვე.

ჩიკო თანდათან მოძიგვია. დღეში რამდენჯერმე მოფრინდებოდა
და ბუიბინით მამცნობდა, მოვედიო. მე კი მისთვის წინასწარ ვამზა-
დებდი საკენკს, ისიც გულთანად ენჯავდა ხოლმე. რომ გამოძებო-
და, უველაზე დიდ ნამცეცს ამოირჩედა და სადღაც მიქონდა.

ერთხელ ჩიკომ თავისი მეგობრები მომაუენა კარს. იგი ნამდ-
ვილი მასპინძლივით იქცეოდა. სტუმრები აივნის რიკულზე უც-
დიდნენ, ჩიკო მიფრინდებოდა მათთან და საკენკს პირში უდებდა.
ახლა მივხვდი, ვისთვის მიქონდა ხოლმე მას დიდი ნამცეცია.

ზოგჯერ მავიწყდებოდა საკენკის დაყრა. ნეტა მამის გენახათ
ჩიკო! ერთ ალიაქოს ატეხდა, თითქოს მისაუვედურებდა, საკენკი
სადააო.

ჩიკო თანდათან გათამამდა და ერთხელ ოთახშიც შეფრინდა,
ერთი გაინავარდა, მეც კი გამოსვლა მოინდომა, მაგრამ კარები
ვეღარ იპოვნა და ფანჯრის მიწას შეენარცხა.

მე ეზოდან მოვავარი თვალი ჩიკოს გასაჭირს და მყისვე ოთახში
შევეარდი. ჩიტი დავიჭირე.

გახარებული ვიყავი, რომ ეს ლამაზი, პაწა ჩიტი ახლა ჩემს
ხელში იყო და დიდხანს ხმამაღლა ვეკლერსებოდი. როგორც ჩანს,
ჩემმა ხმამ შეაკრთო, ფართხალი დავიწყო, თვალეებს ნახავდა, გაფ-
რენას ლამობდა. მე კი მას ხელიდან არ ვუშვებდი. ისე მიხაროდა,
რომ ვერ შევიწინე ჩიტის საბედისწერო ფრთხილი. ჩიკომ ჩემს
ხელში დალია სული.

მივხვდი, რომ ჩიკოს პაწა გულმა დიდი შიში ვერ გადაიტანა.
დიდხანს დავუტრებდი ჩემს პატარა მეგობარს და ცრემლები დაა-
ლუპით მცვიოდა.

მარტალია, ჩიკოს მეგობრები ისევე მოდიან ჩემთან საკენკისათ-
ვის, მაგრამ მათში ჩიკო რომ აღარ ურევია, გული სეველით მეცხება.

ჩვენს თაობას

ეს სიმღერა მათი არის, ჩვენ რომ ვმღერით, ძმებო, ვინც აშენა, დამშვენა, მხარე საოცნებო.

ეს ღიმილიც მათი არის, უდარდელი, ლაღი, როგორც წითლად მოფრიალე ჩვენი ბიარაღი.

ჩვენც შევადგებთ ალბათ მაღე კომკავშირის კარებს, საქართველოს, უსაყვარლეს ჩვენ მშობლიურ მხარეს —

ვასახელებთ სწავლითა და შრომით გაგვახარებთ. თუ დაგვიჩრდა სამშობლოსთვის ცას ჩამოვსნით მთვარეს.

ჩვენ მშვიდობის არმია ვართ სხვისი არა გვინდა, სიყვარულით სავსე არის ჩვენი გული წმინდა.

და თუ მტერმა დაარღვია ჩვენი სიმყუდროვე — სამშობლოსთვის დაცემულთა პირველ რიგში გვაპოვით.

გიორგი მგელაშვილი, ■ მირზა გელაშვილის სახელობის თიანეთის საშუალო სკოლის VIII კლასის მოსწავლე.

■ ხმირა ძაჯაია, თბილისის №17 სკოლის III კლასის მოსწავლე.

ჩემი სოფელი

რა ლამაზად შეფენილა, მთაზე ჩემი სოფელი, იქ გზას უფრთხის მანქანაც და გამოცდილი შოფერიც.

მის დაკლავნილ ბილიკებზე ეკალ-ბარდიც სწირია; პირდაღებულ ხრამს დაჰყურებს, მანაც არ ეშინია.

■ მირინო ჯოხაძე, ქ. გურჯაანი სოფ. კანდრის 8-წლ. სკოლის VI-კლ. მოსწავლე.

■ გ. გიგოლაშვილი, თბილისის 126-ე საშუალო სკოლის VII კლასის მოსწავლე.

10. ერთმანეთის პირისპირ დადგომა. 1) ჩაისუნთქეთ, ნიკაბამდე ჩაყვინთეთ და წყალს ისე შეუბრუნეთ, თითქოს ცხელ ჩაის აციებდეთ; 2) ჩაისუნთქეთ, ჩაყვინთეთ, პირი დაღვლით და, რაც შეიძლება, ვაგრად ამოისუნთქეთ. ვარჯიში რიგობით სრულდება. თვალის ადგენით: ვინც მტ ბუმტებს აუშვებს ზედაპირს, იმან მტეტი ამოისუნთქავ.

რა უნდა იცოდეთ იმისათვის, რომ ბანაობამ და ცურვამ სარგებლობა მოგიტანოს და არა ეწეზება?

1. გასოფლდეთ — მხოლოდ მაშინ უნდა იცურაოთ, როცა ტანის შემდეგ 1,5-2 საათი გაგა.

2. ხანგრძლივი ბანაობა სხეულს თენთავს, ადამიანს ანერვიულებს. ამიტომ, სასურველია, დღის განმავლობაში 2-3 საათზე მტეტი არ იბანაოთ.

3. ცხელი ამინდი თუა, ვიდრე წყალში ჩახვიდოდეთ უნდა გაგრილდეთ. სოლი თუ გრილა მაშინ წინასწარ უნდა გასურეთ.

4. ყურადღება მიაქციეთ ყურებს — წყლიდან ამოსვლისთანავე საეულდაეულად ამოიშორალეთ.

მას შემდეგ, რაც ამ ვარჯიშებში გაიწვებით და წყალს გაუმინაურდებით, ცურვასაც იოლად ისწავლეთ.

ვარჯიშის დროს წყალი წელამდე ან მკერდამდე უნდა გწვებოდეს. სასურველია, წყვილ-წყვილად ივარჯიშოთ — ერთთერთდახმარებასაც შესძლებთ, ერთმანეთის ნაკლავ უფრო შეამჩნიეთ და შევიხრის საშუალებაც გექნებათ.

3 კვირიანი წყაოში

1. წყალში შედით. ერთმანეთის პირისპირ დადგით. რამდენიმეჯერ „დაიბანეთ“ პირი — წყალი სახეზე პემვით შეისხით. „პირის დაბანის“ დროს სუნთქვა ან მთლად შეაჩერეთ, ანდა ამოისუნთქეთ.

2. ისწავლეთ წყლის ფსკერზე სიარული, სირბილი ისე, რომ ხელები ნიჩბეგით მოხაროთ. ისწავლეთ წყლიდან ამოსტომა, შეეფხის ატრა. შეეფხს ნურც შენასა მოერიდებამ და ნურც სხვის აყრისა გაქეცეთ.

3. პირისპირ დადგომა და ერთმანეთის ხელები ჩაავლეთ. პირი გააღეთ, ჩაისუნთქეთ, სუნთქვა შეაყოვნეთ და თავი წყალში ჩანალეთ. ჯერ ცალკეოლად, მერე — ცალკოდრე.

4. ეს ვარჯიში ჯერ ხმელეთზე ისწავლეთ. ჩაისუნთქეთ, მუხლები მკერდთან მოიტანეთ, ხელები შემოხვეწეთ და სახე ზედ მიიტახეთ.

წიეთ თითის წვერებზე და, რაც შეიძლება, დაბახეთ მთლიან სხეულზე.

წყალში პირისპირ დადგომა, პირი გააღეთ, ჩაისუნთქეთ, სუნთქვა შეაჩერეთ და წყალზე გულდაღმა გაწვებით, ხელ-ფეხი გაუმოთ და სახე წყალში ჩაყავით. გუნებაში დათვალეთ 5-მდე, 10-მდე, 15-მდე. ვარჯიში რიგობით შესრულეთ.

5. ახლა ასეივე ვარჯიში გულაღმა შესრულეთ. ხელები სხეულის გასწვრივ გააჩერეთ. ერთი ვარჯიშობს, მორე — მოცურავის თავთან დგას და აზნანაგს თვალს ადევნებს.

7. შემდეგ იგივე ვარჯიში ისე შესრულეთ, რომ ფსკერიდან ფეხით აერცლოთ. ნაპირისაკენ პირით დადგით. ხელები მაღლა ასწიეთ, მტეფები შეაერთეთ, თავი ხელებს შორის გააჩერეთ.

ჩაისუნთქეთ, სუნთქვა შეაჩერეთ, ჩაბუნეთ, ფეხებით ოდნავ აირცლოთ და წყალზე გაწვით.

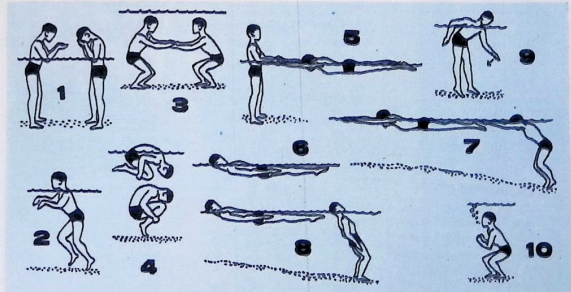
8. ახლა ეს ვარჯიში გულაღმა შესრულეთ. ნაპირისაკენ ზურგით დადგით, ხელები ტანზე მიიტყუპეთ, ჩაისუნთქეთ, ნელა აირცლოთ და წყალზე გულაღმა გაწვით. მუციელი ამობურცეთ და ნიკაპი მკერდზე მიიბნინეთ.

9. წყალში მხრებამდე ჩაყავით. იდაყვიში მოხრილი ხელებით ზევიდან ქეცით, ჩკარა-ჩკარა მოუცალოთ. მტეფები დაბლა, თითები ერთმანეთზე მიტკაპულით, ხელისეულები წყალს ისე აწეება, თითქოს რაიმე მყარი საგანი იყოს. ფეხები ფსკერს მოაცილოთ. ეცადეთ რაც შეიძლება დიდხანს გაჩერდეთ წყალზე. თავს ნუ დახრთ, წინ იცქიეთ.

წყალში პირისპირ დადგომა, პირი გააღეთ, ჩაისუნთქეთ, სუნთქვა შეაჩერეთ და ის მორბობა შეასრულეთ, რაც უნდა ხმელეთზე ისწავლეთ.

ეს ვარჯიში რიგობით კეთდება. ერთი აკეთებს, მორე თვალს ადევნებს. გუნებაში 5-მდე, 10-მდე, 15-მდე დათვალეთ და გაიზარეთ.

5. ხმელეთზე „სირიალი“. მხნაზე დადგით, ხელები ზეასწიეთ, მტეფები შეაერთეთ. თავი ხელებს შორის მოიქციეთ. ასეთი მდგომარეობიდან რამდენჯერმე აი-

ახალი ავტომანქანები

ჩვენს ქვეყანაში უმაგალითო ტემპით იზრდება მსუბუქი ავტომანქანების წარმოება. ამასთან ერთად იცვლება და ასლდება მთელი რიგი მოდელებისა. უკვე გამოჩნდნენ „ზაპოროჟეცი“ — ზაზ-966, „ოლგა“ — გაზ-24 და საბჭოთა ფიატი — „ტიგული“ — გაზ-

სტიტუტის მიერ შექმნილია ინდივიდუალური მოხმარებისათვის გათვალისწინებული „მაქსი“ („ზაპოროჟეცი“ ზაზაზე) და ტაქსი. (ნახ. 3) ორივე ეს მანქანა იმით გამოირჩევა, რომ ვრცელი ძარა და ფართო, მოხერხებული კარი აქვთ, ძალზე დიდი მანევრირების უნარი გააჩნიათ, მძღოლის სავარძელი მარჯვედაა განლაგებული, ამასთან, მანქანის საერთო მოცულობა, ანუ გაბარიტი, სრულიად არ არის გაზრდილი.

ასალ ტაქსი ძრავა უკან, გარდიგარდმო არის განლაგებული. ძალზე საინტერესოა აგრეთვე რიგის ავტოქაჩხნის ექსპერიმენტული ავტობუსები „რაფ-982“, ამ ავტობუსებში მძღოლის სავარძელი მოძრავია. ასვე საინტერესოა „პაზ-665“, რომელიც საფრანგეთის ქალაქ ნიკაში, ავტობუსების საერთაშორისო კონგრესლში იღებდა მონაწილეობას

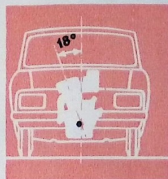
და გამარჯვა კიდევ. (სხვათა შორის, 4 ძირითადი პრიზიდან 3 საბჭოთა მანქანებმა დაიმსახურეს).

წინა ამბრავი ბორბლებში გამოყენებასთან დაკავშირებით, ასლა ძრავას სწორად გარდიგარდმო აყენებენ. ამით, მანქანებმა, მოლიპულ თუ ნაწომარ გზებზე ბოდი სიჩქარით მოძრაობისას, მდგრადი წონასწორობა შეინარჩუნეს.

ერთ ბლოკად თავმოყრილი ძალოვანი აგრეგატის (ძრავა-ტრანსმისია-ამბრავი ბორბლები) კომპაქტურობამ, შესამჩნევად გაზარდა მგზავრებისათვის განკუთვნილი ფართობი.

ნახ. № 1.

ნახ. № 2.

1001, ქალაქ ტლოიატიდან. ამით გარდა გამოვიდა უმაღლესი კლასის მანქანა „ხილ-114“. ტექნიკური ესთეტიკის ინ-

მსუბუქი მანქანები გარეგნულად ორი მიმართულებით იცვლება. პირველთაგის და მხასისათებელია ის, რომ ძარადა სავარგული გამოშვებული არა აქვთ. ამ მანქანებზე უკანა ნაწილი ფურცონებს მიუყვან. ასეთი ტიპის ავტომანქანა „რე-

მასჰალა
მრისვლიშვილი

კუნწულა

ლექციების კრებულაა. ეს წიგნი „ჩემი პატარა ბიბლიოთეკის“ სერიით გამოვიდა.

ამ სერიით აღრე გამოცემული წიგნები თქვენ ალბათ უკვე წაიკითხეთ:

ეკ. გაბაშვილის „ჩურჩხელები, ჩურჩხელები, ჩურჩხელები“, შოი მლიძე-ლია „ცელქები“, ი. სიხარულიძის „აჩუ, აჩუ, ცხენო“ და სხვა.

ასლა კი ეს პატარა წიგნი გადაუღრცლოთ, გვერდითი მოისვით თქვენი უმცროსი და-ძმანი და სათითაოდ დაასწავლეთ ზეპირად, ოღონდ ერთბაშად კი არა, დრო და დრო...

ზღაპრების გულა

ზღაპრების გულაში ათი კარგი ქართული ზღაპარი ჩაუტია: „ხუთკუნწულა“, „ნაცარქექია“,

„წიქარა“, „კომბლუ“... დანარჩენი თქვენ თვითონ ნახეთ. თითოეული ზღაპარი ცალკე წიგნია, გაგეყანი კი ერთი აქვთ. ზღაპრები ცნობილმა მხა-

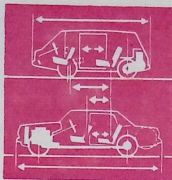
ნო-116^ა (საფრანგეთი) აღიარებული იყო 1965 წლის საუკეთესო მანქანად. მერო, ანუ „ს კ ო რ ტ უ ო“ ხასიათის ავტომანქანებისათვის დამახასიათებელია მოკვერცხილი ფორმა; რადიატორს, ან საგანგებო ხუფს ამოფარებული ფარები, რუხინის ბუფერები. გამოსაღები კარის ნაცვლად, ასანდელი კარი, რაც მეტად აიოლებს შედარებით ვიწრო ძარაში შესვლას.

ცდებმა დამტკიცა, რომ ავტომანქანის მართვის გასაიოლებლად გაცილებით უკეთესია, როცა უკანა ბორბლებს უსწორ-მასწორო რელიეფზე ასვლა-ჩამოსვლის მეტი უნარი გააჩნია, ვიდრე წინა ბორბლებს. ნახ. 1. ეს მიტომბა კარგი, რომ, თუ მძღოლმა დაბრუნდება წინა ბორბლებით გადაიარა არხივლად შეუძლია იყოს — უკანა ნაწილი აღარაფრის გადაეღება.

კიდევ ერთი სიახლეც არის: კერძოდ, ძრავას დახრილად დგამენ (ნახ. 2). ან სულაც, ძველ, დგუშთან ძრავას როტორული სკლიანი. (ეს, სხვა უპირატესობასთან ერთად, მძღოლს საშუალებას აძლევს გზა უკეთ დაინახოს).

ეს ძრავები მცირე მოცულობისა არიან და მარნარად მუშაობენ. როტორული ძრავების შექმნაზე და გაუმჯობესებაზე მივიღო მსოფლიოს კონსტრუქტორების მუშაობენ. ყველაზე თვალსაჩინო წარმებმა მოიპოვა ფირმა „ნისუსი“ (გფრ), რომლის ავტომანქანა 1967 წელს მსოფლიოში საუკეთესოდ იქნა აღიარებული.

ქალაქების ინტენსიურმა ზრდამ და მანქანების კოლოსალურმა თავმოყრამ წამოჭრა საკმაოდ მნიშვნელოვანი

ნახ. № 3.

პრობლემა: საჭირო გასდა მსუბუქი ავტომანქანის მოცულობის შემცირება, რათა, ტრანსპორტით გადატვირთულ ქუჩებში მათ რაც შეიძლება ნაკლები აღვილი დაიჭიროს; დიდი ყურადღება სჭირდება მოძრაობის გაუსაფრთხოებას და გამომოქვლი, მოწმამლავე გაზებისაგან პაერის გაწმენდას.

პირველი პრობლემის გადასაჭრელად ინტენსიურად იქმნება მიკროავტომობილები, მცირდება მანქანაში სავარძლების რაოდენობა, დიდი ყურადღება ექცევა საზოგადოებრივი ტრანსპორტის გაუმჯობესებას.

მოძრაობის უსაფრთხოებისათვის მანქანაზე დისკოიან, ან ორმაგი სისტემის

მუხრუჭებს დგამენ. ავტომობილებს უყენებენ ზემოლავრ ფარებს. დტკლებს ირგვლივ და ძარის კედლებს, დატანებული აქვს დრეკადი ბალიშები, რათა ავარიის დროს მანქანის ნაწილებმა მგზავრი არ დაზარდოს, უფრო მეტიც, თითქოს თვითმფრინავში სხედანო, მგზავრები ჭამრთავ არიან სავარძელზე მიბმულები.

პაერი რომ გამოხოლქველი გავით არ მოიწმადოს, შიდაწვის ძრავას აკუმულატორით მასაზრდომებელი ელექტროძრავით სცვლიან. უკვე აგებულია საკმაოდ კომპაქტური ელექტრო აკუმულატორიანი ავტომობილები (ჩვენი უუნარიანის მკითხველებს, ასეთი მანქანების თაობაზე გასული წლის სტეტემბრის ნომერში გესაზრბათ ინფინეირი ა. კარბელაშვილი).

საბარგო ავტომობილებს შორის დღეს პირველობა ეკუთვნით ისეთ მანქანებს, რომელთაც მძღოლის კაბინა წინა ბორბლების თავზე უკეთ მოთავსებული.

აქამდე მათი ნაკლი ის იყო, რომ წინა ბორბლები გადატვირთული ჰქონდათ, უკანა, მმართავი ბორბლები კი შედარებით — არა. გამოირკვა, რომ ამ ნაკლის თავიდან აცილება ძალზე იოლი ყოფილა. „ბიუსონის“ ტიპის ავტომანქანებზე ძრავა უკან, ძარის კვეთ არის დაყენებული. ხოლო „ბერლიეს“ ტიპის ავტომანქანებზე თვით წინა ბორბლებია მმართავი.

ტერგმა დახატეს: თ. მირაზაშვილი, თ. სამსონაძე, ჯ. ლოლაძე, ზ. ნიკარაძე, შ. ცხადაძე, კ. ჩუბუჩიძე, დ. კიკნაძე, პ. ლა. თქვენი მოხსენი გუდას პირო...

ბი: „მეკლე“, „ქუპა-ქუპა“, „ციოლას წერილი“, „პუ.პულ“, „პაწია მეგობრები“... სიამოვნებით მოიგონებენ წრეწუნასა და კრუტუნას თავგადა-

სავალს, „მურიას ამბავს“ და სხვა მრავალ ლექსს, რომელთაც პოეტი ნორჩი თაობის დიდი სიყვარულითა და პატივისცემით წერდა.

ახლა კი თქვენი ჯგირა. გულმოდგინედ გადაწმადეთ ეს კრებული და შეინახოლოცეთ ამ ლექსებში დაბეჭდილი სიკეთე...

შიო მღვიმელი

სანაწვანა

შიო მღვიმელის ქალიშვილი, მწერალმა ქეთევან ქუჩუჩიძემ აღწერა თქვენი თვის საგანგებოდ შეადგინა პოეტის საუკეთესო

სო ლექსების კრებული „ცხენობანა“, შეიძინეთ, დაამყვენთ თქვენი წიგნის თარო!

თითო კახლავილი.

გიორგი ჭაჩიშვილი

წარწვა:

და კრუტუნა

თქვენს დედებს და მამებს უთუოდ ახლაც ზეპირად ესომებათ ბავშვობაში დასწავლით გიორგი ქუჩიშვილის ლაღი და კისკისი ლექსე-

ზვიპნს თარბი

მუნიკა უუვარს

უქანსენლი წლები მანძილზე ესტრალიის სანაპიროებთან სამს სამოცდაათი აღმზიანი ზვიგენების მსხვერპლი გახდა. ამ ამით შეფიქრანებულმა მეცნიერებმა დიუნეს ისეთი საშუალებების გამოგონება, რომლებიც ზვიგენებზე სათანადო გავლენას მოახდენდა.

გამორკვა, რომ ზღვის ამ მტაცებელ არსებებზე დიდ შომატედილებს ახდენს მუსიკა, საქმარისია წუწმის ჩაუსვით აზიანებული მანკიტოლონი, რომ ზვიგენებს მშონკე დაუაწუნდო თოიანით ავი ზრახვები. ისინი გაირიდლებიან და უფრს უდგებიან მუსიკას. ზოგიერთი მთავანი მელიოდის ტაქტს კულის მობრახიასაც კი ააუოდებს ბოლზე.

ზვიგენს განსაკუთრებით, თორბე, ძილის პირული მანკედი უუვარს.

პატარა სილო

საოლაში დარის...

ზების ამობრკეცა, უანის დამუშავებ... წულის ამოტრუვა, ტვირთის ზიდა, ბავშვის მიძახობა... — ვინ მოთვლის, რამდენ რახბს

ავითებს მოზინაურებული სილო სამხრეთ აფრიკის ქვეანებში. აქ იგი ცვლის ბულ-დოზრებს, აქწენს, ქალამბარს, ელექტროხობრს, ფარცს, გუთანს, სარწუვე მანქანას... თან-

მეორვე ტენიკასაც კი არ ძალბებს ანეთი უნიერსალორი, თანაც მახსოვრობის მეორე მანქანის შექმნა.

ეს „მანქანა“ — სილო თითქმის არ საკირიბებს მოვლა-პატრონობას. სილო თვიერი უფლის თავის თავს. მას ძალზე უყვარს რადენიმე საათით მდინარეში კუეუპალობა და წუწახობა. სილოს თუ უკოლე დღე ორი საათით მინც არ გაუშვებ სანაპოლო მეორე დილას ვერაფრით ვერ აიძულდებ სა-მუშაოდ გაკუეცხ.

ამ „მანქანას“ არც რემონტი სჭირდება. სილო თითქმის ოსმზოც წელურაღს ცოცხლობს და აქედან 76 წელიწადი შრომის უნარინია.

თუმცა სილო საზრიანობაში მხოლოდ აღმზიანს მზავს მამზუნს ჩამორჩება, მაგრამ არც ისე ადვილი გახლავთ იგი შრომის მიჩვეოი. ცვილონიმ სპეციალური სკოლაე კი გახსნეს, სადაც პატარა სილოები რვა თვის სწავლობენ.

სილოს შეუძლია ჯერ უმარტივესი ბრძანებების შესრულებას ასწავლიან. აი ეს ბრძანებებიც: წინ! უქანს! მაღალა აღბოლა ასწიე! დაუშოი... შემდეგ სულ უფრო და უფრო რთულდება გაკუეოილები. მაგალითად, განსწავლული სილო ხის ამობრკეცვის ოცდაოთქსნეტ სხვადასხვა ბრძანებს ასრულებს.

სილოს შეუძლია სამს ორმოცდაათი კილომეტრი სიგრძის გზა დაისისოსი. იგი სზირალ შორს მიჰყავთ და, ტვირთიადებულს მარტოდ მარტოს, უგამუოლოდ გაუშვებენ ხოლმე მინსაკეან.

ეს ცხოველს ნაკლი აქვს: საოცრად ეშინია მღრნელი ცხოველებისა. მათს დანახვებზე საათობით გაკუეირის და მშობებს. ამიტომ, პატარა სილოს სკოლაში ვითიკას — ქვევის წესებსაც ასწავლიან: მიჩვეოდენ ხოლმე სხვადასხვა სიტუაციას, აღმზიანებს, ცხოველებს, მანქანებს.

პატარა სილოებს სულგრძელი, აღერსიანი მასწავლებლები ჰყავთ სკოლაში. სხვანაირად არც შეიძლება: სილო საშუადამოდ იხსომებს წუენას, რომელსაც მას მიყუენებენ. სიამოვნებს, ხელს რომ ნაწალ გადუხვამ და წუნარად დედლაპარაკები.

აუზუ-ში

თოპლი არ მოხდა...

ამერიკელი მეცნიერის ე. პეტერსონის მსიციებით, ბუნებრივი საწუავის გამოუენება ინტელი ტემპით თუ გარკვეულდება, როგორც აწემაღ, უხბოღის ორმოცდაათი წელიწადში დედამიწის ზედამირზე ტემპერატურა ცხრა გრადუსს მომატებს; ამის შედეგად კი მსოფლიო ოცენის დონე 1,2 მტრით აიწევს, გაბლიერდება უულაყური მოქუედება, გაბზირდება მიწისძვრები, ხოლო აუზ უთოვლოდ დარჩება.

აი, კოლაშვილი...

ვინ მარკებს აგროვებს, ვინ — ბელებს... ამგეტინებომა დიეგო დე ერეკიასა კი ქვე-

ლისმველი, ან, უბრალოდ, მოძველებული იარაღის შეტროვებას მოკიდებოდა. მას უზარმაზარ კოლექციას შეადგენს: კრისტალური წყალქვეშა ნავი, სამი ვაჭროსანი მატარებელი, ორასი ზარბაზნი, ათი ათასი მანგოლი, ხანჯალი და ოთხი, უმარავი სომარე სკუტრელი და აღკუერიალობა, აგრეთვე თერა.

მეტი ათასი სამხედრო წიგნი და საბრძოლო ენციკლოდების ამსახველი რვა ათასი ფოტოსურათი.

რას იზამ, ყოველ მეტებს თავისი ფანტაზია აქვს. დონ დიეგოც შეეცა, ოღონდ უნარალი კი არა, ცხვირის ხორცის მივეს...

„პარაზაური ბარბურის ბამი“

დონდონის ფეხბურთის მოყვარული ერთ-ერთი ლევის ვენდები ხზირად ირქმევენ შექსიარის ბიჭების სახელწოდებებს. ასე, მაგალითად, საფეიტრო ფარბიკის ვუნ-

დმა „ჩირიარდ მესამე“ დაირქვა. კოლიგრაფიული ფირმის ფეხბურთელია გუნდმა კი — „რომოლი და ჭულიტა“. უკვლას მამცე სათისწინალი ხის დამამზადებელი ფაბრიკის გუნდმა „რომა“ — მან დაირქვა „პორაური არაფრის გამო“.

თოჯინა + ბიხანი წლინაბა

ზონენბურგის სათამაშოების მუწეუმში სადაც 700 ათასი ექსპონატია თავმოკრილი, განსაკუთრებით ინტერესს იწვევს ოთხი ათასი წლის წინათ ეგვიპტეში ბაქალლო ოქროსაგან გაკუეთებული თოჯინა. ეს არის მსოფლიოში ერთ-ერთი უძველესი თოჯინა.

პორტოეტალურად: 5. რიცხვი; 7. საცალფეხო ხიდი; 8. შორისდებული; 9. მტაცებელი ცხოველი; 10. სისხლის სადენი; 11. საქართველოს კურორტი; 14. ქანდაკების ნაირსახეობა; 15. მედიცინის მუშაუნი; 17. ეგვიპტის ქალაქი; 19.

სამოვარი ადგილი, ანუ? 21. უზბეკეთის ქალაქი; 22. მინერალური წყალი; 23. უმნიშვნელო, ძალზე ცოტა, ანუ?; 26. კულტურული მცენარე; 27. ქართლის მდინარე; 28. სოფელი ოსეთში.

ვერტიკალურად: 1. კოლექტიური განცხადება;

დება; 2. ფირინში, ანუ? 3. სასწორის თევზი; 4. კავკასიონის მწვერვალი; 5. ვირგოზეთის შთა; 8. საქართველოს ძველი ციხე-ქალაქი; 12. სახელმწიფო წინა აზიაში; 13. გურიის სოფელი; 14. მარალმწვანე მცენარე; 16. ჩინეთის მდინარე; 18. ბარათი, ანუ?; 20. ასირიელთა ერთ-ერთი სახელწოდება; 22. უნგრელი მხატვარი; 23. ქართველი მწერალი; 24. სხენის საშვანი ფიცარი, საკატური ანუ?; 25. დიდი ქართველი მწერლის სახელი.

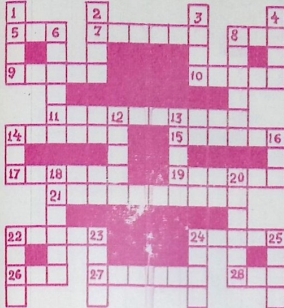
ციალ სლთანოვიძი, რუსთაის მე-2 სს. სკოლის VI-8 კლასის მოწვეულ.

ჰიქივი

მაგილაზე ექვსი ჰიქია ჩამწკრივებული. პირველი სამი სასმელთაა სველი, დანარჩენი ცარიელია. ეს ჰიქიები ისე უნდა განლაგდეს, რომ თითოეული ცარიელ ჰიქის, სველ მისდევდეს: ამასთან, ხელში მხოლოდ ერთი ჰიქის ადების უფლება გაქვს.

ორნი ამსალაბტორეა

ორი ადამიანი ექსკალატორის საფეხურს მიჰყვება. ერთი სწრაფად გარბის, ვიდრე მეორე რომელი მათგანი უფრო მეტი საფეხურის დათვლას მოასწრებს?

სამი ვარპველი

ხელთა გვაქვს 3 ჭურჭელი — თითოეული ზან და 3 ლიტრის მოცულობისა. პირველი წყლით არის სავსე, დანარჩენი ორი ცარიელია. საქირა პირველიდან ზუსტად 4 ლიტრის გაღმოსხმა, როგორ უნდა მოვიქცეთ?

ნიუბტონის ანოტანა

მინდვრად ბალახი თანაბრად ამოღის. ცნობილია, რომ 70 ძროხა ამ ბალახს 24 დღეში მოძოვდა. 30 ძროხა — 60-ში. რადენი ძროხა მოძოვდა ამ ბალახს 96 დღეში? (ცხადია, იგულისხმება, რომ ყველა ძროხა თანაბრად მოვს).

პასუხი № 1-ში მოთავესალი „სსსკრივენი“

კ რ ი ს მ რ დ ი

გამოსცადით ერთბანდით

სახუმარო გამოსანა

პორტოეტალურად: 2. კურანტი; 5. ობოლი; 6. აპორა; 8. ნეი; 9. ალი; 11. ბაბი; 12. არია; 15. ისარი; 16. იზამი; 18. ჩაი; 19. კიო; 20. ავაზა; 22. აყვი; 23. ანცი; 25. ილია; 26. ანა; 28. კეი; 29. ინოჯა; 30. ნანსი; 31. ფლაკონი.

ვერტიკალურად: 1. მალა; 3. რანი; 4. ნისას; 5. ორბი; 7. აბრა; 8. ნავი; 10. ინდი; 13. დვირი; 14. ისრა; 15. ინა; 17. იზა; 21. ანძა; 22. ადელი; 24. იორი; 25. იხვი; 27. ნანა; 28. კონგო; 32. კალა.

1. კუნძულები კრეტა და კვიპროსი ორივე ხმელთაშუა ზღვაში მდებარეობს, მაგრამ ერთი ევროპას ეკუთვნის, მეორე აზიას. 2. ანტარქტიდა. 3. მდინარის გველთევზა, იგი სარაგოსის ზღვისკენ მიცურავს ქვირილის დასადებად და 7-8 თასს კილომეტრს გაიტის.

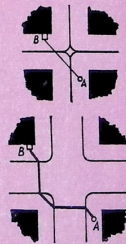
მარტო საბჭოთა კავშირში 20 „თეთრი ტბაა“, მათგან ყველაზე დიდი ვოლოგდის ოლქშია. თეთრი მდინარე თითქმის 50-მდეა, ყველაზე დიდი — კამას ერთვის.

უსრულად

ფრესკა

მეზაერები სხვადასხვა ნაპირზე იმყოფებოდნენ.

მომხმენთ შემოკლესი გზა

როცა ჩარჩოს ღებავ ან ლაქს უხვამ, ხელი რომ არ დაგვევაროს, ჩარჩოს ფერად მხრიდან პატარა შეცარი მიაქარი.

ყვავილის ქოთანს პოლიეთილენის ხუფი დაახრე, მიწა სინეტეს კარგად შეინახავს და ყვავილს სწორ-ხშირი მორწყვა აღარ დასჭირდება.

ლითონის ფირფიტა გირაგში ძნელად მგარდება ხოლმე, ამიტომ როცა ფირფიტას კბილანებში ჩადებ, ან ცალ მხარეს, ან ორივე მხარეს ფიცარი დაუტანე.

თუ თხელ ფიცარში ლურსმანი გინდა ჩაასო, სანამ ლურსმანს ჩაქუჩის დაარტყამდე, ის ადგილი ჩაქუჩით „დაუფეცი“ და ფიცარი აღარ გასკდება.

ქვების სახურავი ძალიან ცხელდება ხოლმე, საქმით გაართულ დიასხლის ეს მხირად აღიწუდება და თითებს იწვავს. მოარგე სახურულურს სარეცვის სამაგრი და დიასხლისი მაღლობელი დაგჩნება.

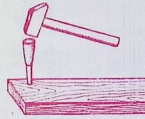
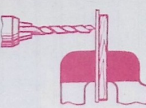
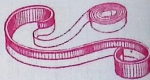
ფოთლის გასაწმენდად, გვერდჩაპირელ კონსერვის ქილაზე უკეთესი ვერაფერს იპოვნი.

დიდი ფოსფატები ფეხიდან რომ არ გაქვრებს, ქულში თხელი (6-8 მმ. სისქის) პოროლონის ნაჭერი დაუტანე და სინთეტური წებოთი მიანიშე.

ათასგვარად დაგრებილი დეტალის სიგრძის გაზომვა არც თუ ისე იოლი ამბავია. დეტალს მთელ სიგრძეზე მიაწოლო ციკო ლენტი სიაწებე და ასე, დეტალის სიგრძელად გაივებ.

ხეხილის ბაღში ტოტების დასაპრელად ან სასხ-

ლავად დღი ხერხი რომ არ ატარო თან, პატარა, ჭიბის ხერხი შეგაყვით. ამისათვის შეგიძლია კაპ მოიყენო გადატვილი ხერხის პირი და სახელური, ჭაყვის მსგავსად მოარგო, თუ არა და მოწრ. დილ ჭაყვასაც გაუყვითდება ხერხივით კბილები.

ს ა კ ი ე ბ ე ლ ი

ივარდავა დ. — მშობლიური ქვეყანა, მშობლიური ხალხი (ლექსი) გარ. 11 გვ.	
სახვამე ე. — თეორი დილა (ნარკვევი)	1
ქეთელაური ს. — მონადირე (მოთხრობა)	4
გულისახაშვილი მ. — პოეტის ყრვობა (მოგონება)	10
ონელი ა. — გაის სკოლა (ლექსი)	13
მაყვალა მრევლიშვილის დაბადების 60 წლისთავი	14
ტუშოვი ვ. — სიურპრიზი — (მოთხრობა, თარგმნა ვ. ელენტი)	15
ალხაიშვილი გ. — ახალი ლექსები	17

იარბელაშვილი ა. — გამომგონებლის თაყვანისმცემელი (წერილი)	13
ზუნების კარი	21
პეტრიაშვილი გ. — მზისა და ფრთოსანი კიების ამბავი (ზღაპარი)	22
მოსწავლეთა შემოქმედება სპორტი	24
ახალი წიგნები	27
ახალი მანქანები	28
ჯადოსნური სარკე	29
ცხრაკლიტული გამოგადგები	30
	31
	32

გარეანის პირველ გვერდზე ნახატი ბასნი ბასინაშვილისა.

მთავარი რედაქტორი ბაბუღია შვლიძე.

სარედაქციო კოლეგია: შოთა ბაბუღია, ნოდარ მუხამბანიძე, შოთა ღვებარაძე, სიმონ კლდიაშვილი, მუხამბანიძე ღვებარაძე, ზურაბ ლეჟაშვილი (პ/მე, მდივანი), მარიკიანი, თენგიზ სამოსნაძე, ბაიროზ ფოცხვიშვილი (ხმატვარი-რედაქტორი).

გვერდითი:
 თბილისი ქ. № 14,
 ტელეფონები:
 რედაქციის — 83-87-05
 83-31-81
 118, მუხამბანიძე
 მუხამბანიძე — 83-87-02
 განყოფილებები — 83-87-01

საქ. კვ. ც. ც. გამომცემლობის სტამბა. თბილისი ლენინის ქ. № 14. «ПИОНЕРИ», на грузинском языке. Издательство ЦК КП Грузии. Типография изд-ва ЦК КП Грузии. Тбилиси, в.з. Ленина № 14. გადაცემა ასაწყობად 18/ХІ-70 წ. ტელეფონური დასაბუქებად 27/1-71 წ. ქალაქის ფორმატი 80X90/16. ფიზიკური ნაშენი ფურცელი 4. პერიოდიუმი 4. შედეგ. № 8904. ტირ. 125.200. უფ. 01619.

ფასი
20
კაპიკი

რედაქციისთვის მუშაოს უფასოდ შესაძლებელია ავტორებს აკრძალვას. თბილისში მცხოვრებ ავტორებს პასუხი წერილობით არ ეცნობებათ.

ეთერ ბავბავიძე, 11 წლის.

მარინე დავითიანი, 11 წლის.

ალექსანდრო შირვანაშვილი, 11 წლის.

მანანა ბერიძე, 11 წლის.

სსრკ ავტომობილები

6133/49

რემო 6-16

სხალი ტაქსი

რავ — 982

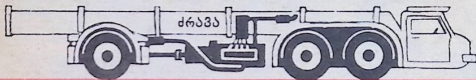
პაუ — 665

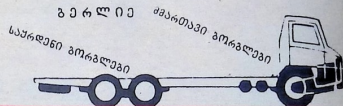
„მექსი“

ბიუსი 0580

ძრავა

ბერლი

მართავი პორალები
საპარლენი პორალები

ზილ — 114

საპაროშევი ზაუ — 966

პაუ — 1001

პაუ — 24

ვოლგა

მერსალი

ფორდის
ელექტრომობილი

ნსუ რე — 80

ინდეკსი 7537